

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXII П'ЯТНИЦЯ, 14 СІЧНЯ 2005 РОКУ ЧИСЛО 2 VOL. CXII FRIDAY, JANUARY 14, 2005 No. 2

Переміг В. Ющенко. Коли ж інавґурація?

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Уся „помаранчева" Україна, а з нею все українство світу зачекалися на логічний момент завершення перемоги Віктора Ющенка у президентських виборах, тобто у повторному голосуванні 26 грудня – на інавгураційні урочистості. Павза, якщо порівнювати з періодами між днем виборів і днем інавгурації Леоніда Кравчука в 1991 році і Леоніда Кучми в 1994 і 1999 роках, у випадку В. Ющенка незрозуміло затягнулася. В чому ж річ?

Головна причина затримки полягає в тому, що штаб Віктора Януковича раз-у-раз подає до Верховного суду скарги на рішення Центральної виборчої комісії, які визнають перевагу голосів, поданих за В. Ющенка. 10 січня Верховний суд відкинув, як такі, що не мали під собою достатніх фактичних і юридичних підстав, аж чотири скарги, які надійшли від довірених осіб В. Януковича. Того ж дня Центральна виборча комісія нарешті оголосила офіційні підсумки голосування 26 грудня в єдиному загальнодержавному одномандатному виборчому окрузі з виборів президента України: переможцем виборів визнано Віктора Ющенка. За нього віддали голоси 15 мільйонів 115 тисяч 712 осіб, що становить 51.99 відсотка усієї кількости виборців. За В. Януковича проголосувало 12 мільйонів 848 тисяч 528 осіб або 44.20 відсотків виборців. 682 тисячі 239 виборців не підтримали жодного кандидата (2.,34 відсотка). В закордонному виборчому окрузі за В. Ющенка віддали голоси 59.52 відсотка виборців, за В. Януковича – 38.50 відсотка.

Також 10 січня Центральна виборча комісія ухвалила рішення оприлюднити ці офіційні результати виборів у газетах „Голос України" та „Урядовий кур'єр". Згідно з законом про вибори Президента України, названі газети повинні повідомити про це протягом трьох днів від моменту прийняття рішення Центральною виборчою комісією.

Але вже наступного дня, 11 січня, штаб В. Януковича звернувся до Верховного суду з вимогою відкласти опублікування офіційно проголошених ЦВК результатів виборів у „Голосі Уураїни" і „Урядовому кур'єрі", оскільки сторона, котра програла, підготувала і готова подати до Верховного суду нову

(Закінчення на стор. 3)

В Іраку внаслідок вибуху загинули українські миротворці

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. - 9 січня в Іраку внаслідок вибуху бомби в місті Ес-Сувейра загинули семеро українських миротворців, а 10 січня у багдадському шпиталі помер від поранень ще один український військовий, ще 7 отримали поранення. Тепер загальна кількість загиблих в результаті вибуху становить 8 осіб. Також загинув один та поранено 4 казахстанських військовослужбовців.

10 січня у таборі „Дельта" українського миротворчого контингенту в Іраку відбулася Панахида за загиблими вісьмома військовослужбовцями. На території табору оголошена жалоба. Тіла загиблих українських вояків доставили до Багдаду, звідки військовий літак США перевіз їх до Рамштайну в Німеччині. Звідти тіла загиблих доставили на батьківщину.

12 січня, перед полуднем, на київському летовищі „Бориспіль" приземлився літак С-130 Збройних сил США з трунами вісьмох українських миротворців, які загинули 9 січня в Іраку. Цим літаком також доставлено тіло загиблого казахстанського військовослужбовця. На військовому майданчику летовища „Бориспіль" з усіма військовими почестями відбулася церемонія прощання зі загиблими українськими та казахстанським миротворцями. Попрощатися зі загиблими миротворцями на військовому майданчику летовища „Бориспіль" прибули керівництво Збройних Сил України, посли США, Польщі, представники інших дипломатичних місій, народні депутати України, родини загиблих. По завершенню церемонії прощання військові літаки АН-12 та автомобілі доставили тіла загиблих до місць поховання в різні області України та у Казахстан.

Переможець президентських виборів в Україні Віктор Ющенко висловив співчуття родинам восьми українських військових, що загинули в Іраку внаслідок вибуху бомби, і заявив, що виведення українського контингенту з тієї країни буде для нього першочерговим завданням після вступу на посаду.

Трагедія сталася після викриття схованки та вилучення великої

(Закінчення на стор. 4)

Громадська зустріч зі спостерігачами за виборами президента в Україні

Левко Хмельковський

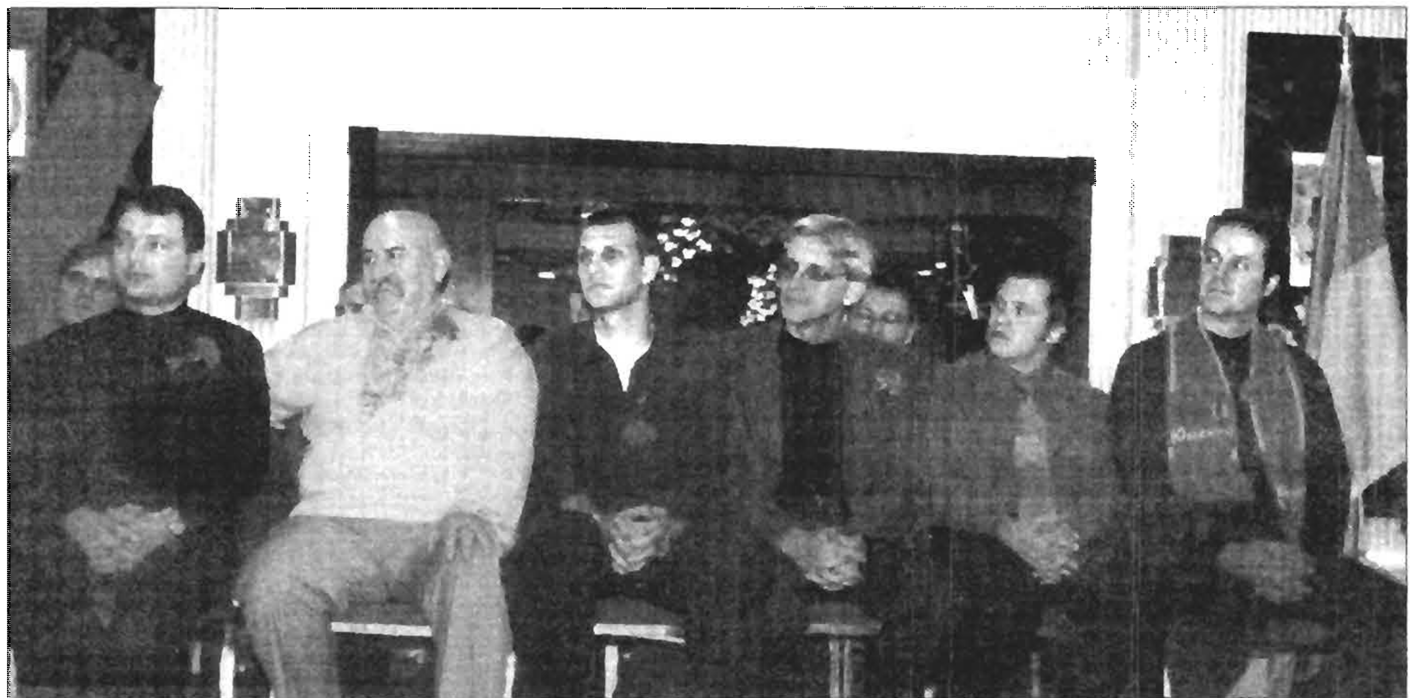
ІСТ-ГАНОВЕР, Н. Дж. – Три тури президентських виборів в Україні привернули увагу усього світу, а для країн на теренах колишнього СССР стали школою демократії. Але передовсім вибори стали наукою самоповаги і національного пробудження для населення України. У третій турі важливу ролю у проведенні переголосування відповідно до закону відіграли міжнародні спостерігачі від ОБСЕ та інших організацій. Сотні спостерігачів делеґував в Україну УККА. Ці люди їхали на вибори, маючи в США і Канаді свої професійні обов'язки, сімейні турботи, не рахувалися з втомою і незручностями, витрачали особисті кошти в ім'я того, щоб в Україні перемогла правда. Ніхто з них не знав, у яких умовах виконуватиме своє громадське доручення, тому що були попередження про те, що у ряді реґіонів на спостерігачів чекають прикрощі. Усе ж ці представники закордонної української громади сумлінно виконали свої доручення і заслужили подяку.

9 січня в готелі „Рамада" відбулась зустріч української громади зі спостерігачами за ходом виборів президента України, яку організувала Координаційна рада УККА штату Ню-Джерзі. Вечір відкрив голова ради Іван Буртик. Кожному зі спостерігачів було вручено помаранчеву стрічку і гвоздик. Помаранчеві барви були відчутні й у залі. Після молитви хвилиною тиші було вшановано пам'ять жертв стихійного лиха в Азії і вояків-миротворців, які загинули в Іраку, в числі яких були вояки з України.

Іван Буртик розповів про останні новини щодо виборів в Україні, на що присутні відповіли скандуванням: „Ю-щен-ко!" Після цього було переглянуто фраґменти відеофільму про „помаранчеву революцію", який зняв в Києві Дамян Колодій.

Михайло Козюпа під оплески представив кожного зі спостерігачів і зачитав прізвища тих, які не змогли прибути на зустріч. Після цього кожен з них мав нагоду розповісти про пережите. Переважно громаду цікавили питання, як ставилися до закордонних спостерігачів на півдні і сході України, чи були спроби фальсифікації виборів і чи можна було їх відвернути, чи діяльність спостерігачів була супроводжувана загрозою їхньому життю і здоров'ю. Розповіді спостерігачів так зацікавили присутніх, що після виступу восьмого з них було прийняте рішення надати слово кожному.

(Продовження на стор. 12)

Спостерігачі – в почесній президії

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Папа Іван Павло II передав благословення новому Президентові України

ВАТИКАН. – Папа Іван Павло II 10 січня передав через Посла України у Ватикані Григорія Хоружія благословення новообраному Президентові України Вікторові Ющенкові. Про це повідомив 11 січня керівник прес-служби МЗС України Маркіян Лубківський. Зустріч глави Ватикану та Посла України відбулася під час традиційного новорічного прийому для дипломатичного корпусу, акредитованого при Святому Престолі. М. Лубківський наголосив, що Ватикан з великою увагою ставився до виборчого процесу в Україні.

До Києва привезено прапор Богдана Хмельницького

КИЇВ. – 12 січня з Стокгольму до Києва привезли прапор Богдана Хмельницького, що, як плянується, буде використаний в інавґурації Президента України Віктора Ющенка, повідомив історик Юрій Савчук, який свого часу віднайшов цю національну реліквію у Військовому музеї Швеції. Крім того, вже тиждень на території України перебуває булава Богдана Хмельницького, яка належить Музеєві Війська Польського у Варшаві. Булаву, імовірно, також буде використано в церемонії інавґурації.

В. Ющенко провів наради щодо кадрових питань

КИЇВ. – Віктор Ющенко провів у своєму бюрі ряд політичних нарад з Олександром Морозом, Анатолієм Кінахом і керівництвом фракції „Наша Україна". Політики обговорювали майбутні кадрові питання. Як повідомили у прес-службі В. Ющенка, у своєму бюрі він також зустрівся з президентом та засновником Інституту „Схід-Захід" Джоном Едвіном. В.Ющенко розповів йому про майбутню економічну реформу в Україні, шляхи подолання корупції та євроінтеґраційні наміри нашої держави.

КМ виконуватиме обов'язки до початку праці нового уряду

КИЇВ. – Президент Леонід Кучма 5 січня підписав відповідний указ у зв'язку з відставкою прем'єр-міністра Віктора Януковича та відправив у відставку чинний Кабінет міністрів, доручивши йому виконувати обов'язки до початку праці нового уряду.

Американські юристи не погодились працювати для В. Януковича

КИЇВ. – Керівник Центрального виборчого штабу кандидата на президента України Віктора Януковича Тарас Чорновіл заявив 11 січня, що штаб хотів залучити до захисту інтересів кандидата у Верховному Суді України юристів зі Сполучених Штатів Америки. „Частина з цих юристів згодилися взяти участь, але буквально через деньдва вони сповістили, що це політичний процес і вони не хочуть лізти в політику", – сказав Т.Чорновіл. При цьому він зазначив, що пропозиції надсилалися юристам, які брали участь у судових процесах, пов'язаних з виборами президентів США. Їх відмову допомогти Т.Чорновіл розцінив як наявність "певної, дуже серйозної заанґажованости в цих виборах". У зв'язку з цим прийнято рішення звернутися до швайцарської компанії, що спеціялізується на виборчих процесах. 12 січня представники В. Януковича плянували подати до Верховного Суду скаргу про визнання переголосування другої тури виборів недійсним. Представляти інтереси В. Януковича будуть народні депутати Т.Чорновіл, Нестор Шуфрич, Раїса Богатирьова, Валерій Коновалюк, українські та три швайцарських юристи.

В. Корнієнка призначено директором „Укрзалізниці"

КИЇВ. – Генеральним директором Державної адміністрації залізничного транспорту 10 січня призначений 55-літній Володимир Корнієнко, мовиться у постанові Кабінету міністрів. Раніше він обіймав посаду першого заступника міністра транспорту. В. Корнієнко очолив „Укрзалізницю" замість колишнього міністра транспорту Георгія Кирпи, котрого знайшли мертвим наприкінці грудня.

С. Гавриш звільнений з посади судді КС

КИЇВ. – В оточенні чинного Президента України Леоніда Кучми тривають зміни. Своїм указом Л. Кучма 10 січня звільнив Степана Гавриша з посади судді Конституційного Суду у зв'язку з поданою ним раніше заявою. На президентських перегонах минулого року С. Гавриш був представником Віктора Януковича у Центральній виборчій комісії. Тепер він народний депутат і очолює парляментську групу „Демократичні ініціятиви". Інший народний депутат, Ігор Шаров подав Л. Кучмі прохання про відставку з посади радника Президента.

Міністер оборони О. Кузьмук в Іраку

КИЇВ. –Міністер оборони України Олександер Кузьмук в Іраку святкував Різдво з українським континґентом у складі багатонаціональних сил. Прес-служба міністерства оборони 6 січня повідомила, що під час дводенної візити міністер обговорить скорочення українського континґенту в Іраку перед його повним виведенням з тієї країни, що запляноване на кінець року. Минулого місяця О. Кузьмук сказав, що Україна повністю виведе свої війська з Іраку до кінця 2005 року, але раніше він попереджав, що держава не має коштів на швидке виведення понад півтори тисячі українських вояків.

В Белфасті ампутовано ноги українці

БЕЛФАСТ, Північна Ірляндія. –12 січня лікарі міської лікарні були змушені ампутувати обидві ноги молодій жінці з України, яка обморозилася після того, як спала на вулиці. Представники лікарні не назвали імені тієї жінки, але сказали, що їй 23 роки і що вона приїхала на заробітки з України. Згідно з повідомленнями, та жінка втратила працю перед Різдвяними святами і на тиждень втратила зв'язок зі знайомими. Вона, очевидно, жила поруч з порожніми будинками. Лікарня, де проводилася операція, заявила, що ніколи не коментує індивідуальні випадки.

З 1 січня можна перетинати кордон з Росією за внутрішніми пашпортами

КИЇВ. – З 1 січня року громадяни Росії й України можуть перетинати кордон за внутрішніми паспортами з вкладками, які включені в обов'язковий список документів, необхідних для перетину російсько-українського кордону. З ініціятивою скасувати рішення про введення з 2005 року поїздок громадян України у Росію за закордонними пашпортами виступив В. Путін у жовтні минулого року. Крім того, Москва і Київ домовилися про збільшення терміну перебування громадян України в Росії без реєстрації до 90 діб при наявності міґраційної карти.

Росія готова пустити швидкісний поїзд „Москва - Київ"

МОСКВА. – Російська залізниця готова до початку серпня відкрити між Москвою і Києвом прискорене сполучення зі швидкістю поїзда до 140 кілометрів на годину. Про це повідомив 4 січня перший заступник начальника департаменту пасажирських перевезень на далекі відстані залізниці О. Ємельянович. Доїхати на такому поїзді з Москви до Києва можна буде за 9 годин. Сьогодні швидкий поїзд долає цю відстань за 13 годин. Раніше про такі пляни заявила також „Укрзалізниця". Митний огляд пасажири проходитимуть тільки під час посадки. Час огляду не перевищуватиме 30 хвилин.
Вагони для поїзду виготовить Крюківський вагонобудівний завод (Кременчук, Полтавська область). Тепер у прямому сполученні Москва - Київ ходять чотири швидких пасажирських поїзди і 15 пасажирських.

За повідомленнями інформаційних аґентств

В. Ющенко і М. Саакашвілі відпочивали в Карпатах

ТИСОВЕЦЬ, Львівської обл. – Віктор Ющенко в святкові дні відпочинку перебував на Львівщині разом з дружиною та молодшими дітьми. На курорті „Тисовець" він зустрів Різдвяні свята, на які запросив Президента Грузії Міхаїла Саакашвілі з родиною. У Тисовці В. Ющенко подивився виступи фолкльорних колективів і послухав українські вертепи та колядки. 5 січня 2005 р. Віктор Ющенко і Президент Грузії Михайло Саакашвілі (на фото він – зліва) підписали „Карпатську декларацію", в якій наголошується, що народи України і Грузії показали, що свобода і демократія сильніші від державної машини, якою б жорстокою вона не була. В декларації також говориться, що Україна і Грузія і надалі рухатимуться шляхом участи в будівництві об'єднаної демократичної Европи і розвитку добрих взаємин з усіма сусідами. Президент Грузії Михайло Саакашвілі після відпочинку у Карпатах з Віктором Ющенком у розмові з журналістами 6 січня так відгукнувся про провідника української опозиції, котрий, переміг на президентських виборах. „Для мене велика честь перебувати тут на запрошення цієї дуже мужньої людини, людини, котру не зламали ні отруєння, ні всілякі провокації, ні великий тиск, який чинився на нього і його друзів, і ті гроші, які були спрямовані проти нього. І попри все він зміг отримати перемогу на благо народу України, на благо свободи і демократії на всьому европейському континенті", – сказав президент Грузії. На світлині ліворуч – Віктор Ющенко під час відпочинку в Карпатах.
Фото УНІАН

Нехай буде з нами Бог миру

„Бог миру нехай буде зо всіма вами“
(Рим. 15, 33)

Наприкінці року ми всі відчули, як невідворотно Господь історії перегортає чергову сторінку Книги буття українського народу. Відходять у минуле спроби нав'язати людям давню суспільну систему, перефарбовану в інші кольори й позначену іншими назвами, проте таку саму нелюдську й супротивну Божому світопорядкові, якою була система більшовицька. Черговий раз в українській історії з гуркотом падає конструкція влади, в основі якої лежить безоглядна аморальність політики й відверте потоптання гідности людини. Бог ще раз явив людям ту істину, що будь-які вавилонські вежі, оперті на богозневажну й людинозневажну гординю, не встоять. Сьогодні обов'язком кожного віруючого в Україні – незалежно від релігії та конфесії – є скласти подячну молитву Всевишньому за те, що народ наш осягнув цю істину не лише без крови й насильства, а й з великою та усвідомленою вірою в правду, любов та справедливість.

Те, що ми пережили за останні кілька місяців, стало великим історичним надбанням, у якому знайшли своє відображення найрізноманітніші аспекти Божого пляну для людства. У цей плодоносний час важливо не впасти в ейфорію чи карнавальну радість перемоги, а тверезо й конструктивно облаштувати гідний спосіб життя, спираючись на новоздобутий досвід. Треба не просто утвердити в житті держави законодавчі принципи й суспільні механізми демократії, а й домогтися того, щоб саме наше життя було впорядковане на основі тих цінностей, які творять таку демократію. Для цього кожен з нас повинен старатися вдумливо прочитати і правильно пояснити ті нові знаки, які Господь викарбовує на сторінках нашої історії. Хочемо зосередитися на кількох таких сутнісних знаках, через які Господь промовляє до нас у цю історичну мить.

Народ. Церква цілковито поділяє висновок, який цими днями звучить в Україні звідусіль: справжнім переможцем у тривалих виборчих перегонах став український народ. Він здобув перемогу не просто над своїми кривдниками – він здобув перемогу над самим собою. Відчувши поклик до правди і справедливости, люди ділилися своїми найкращими духовними дарами і від цього сповнювалися святістю. В результаті сталося щонайменше три дива.

Вперше за тривалий час українці поглянули на себе іншими очима й усвідомили, що є народом, відчувши гордість за нього. Зникло невиправдане відчуття, що Бог покинув нас на поталу геополітичним торгам і чужоземним егоїзмам. Народ відчув себе дійовим суб'єктом власної історії, який може стати творцем і ґарантом своєї щасливішої долі.

Не менше диво сталося і в очах інших народів світу. Адже народ, який, на думку численних аналітиків, немовби безнадійно відстав від розвитку сучасної демократії, виявив у своїй боротьбі вірність найголовнішим її принципам. Це, зокрема, гідність людини, рівність перед законом, свобода слова, справедливість у людських стосунках, релігійна свобода. Вони породжені християнською культурою, проте не діють автоматично, самі по собі. Для того, щоб вони увійшли в реальне життя, потрібна їх зустріч з національною культурою, якій згадані засади демократії є близькими. Події останнього часу довели, що демократія може добре розвинутися в українській християнській культурі, оскільки остання здатна надати демократичним засадам етичного сенсу. В цьому проявляється тисячолітній християнський досвід нашого народу, який (досвід) хоч і сильно постраждав від більшовицького експерименту над людиною, проте все ж зберігся і в ці знаменні дні щедро плодоносив.

Проте серед тих принципів, що їх озвучив на протестних майданах український народ, були й такі, які европейською цивілізацією ледь не забуті. Йдеться про релігійний вимір нашого громадянського почуття. Українські Церкви закликали до молитви за чесні та справедливі вибори на всіх етапах виборчого процесу. І люди масово молилися – на Майдані Незалежности й на майданах інших міст, у церковних громадах і в молитовних походах, у своїх родинах і на самоті. Все це, взяте разом, віддзеркалює глибинну віру нашого народу. Цей висновок справедливий навіть тоді, коли людина формально вважає себе нерелігійною, проте у вчинках своїх керується тим етичним почуттям, яке зформоване релігійною культурою. Саме це уможливило ще одне диво київського Майдану, коли присутні там люди – віруючі й невіруючі, християни й представники нехристиянських релігій – об'єдналися довкола засадничих духовних цінностей, джерелом яких є об'явлені та незмінні заповіді Божі.

Групи прямого громадянського протесту, що вийшли на міські майдани, були лише часткою тої великої суспільної сили, яка зламала злочинну систему влади. Без виразної її підтримки ці групи були б негайно зметені безоглядною панівною командою. У цьому проявилася ще одна закономірність, яку нам сьогодні важливо засвоїти. Демократія – це політична система, яка щодо процедури реалізації є чи не найважчою з усіх інших. У розбудові цієї системи не можуть брати участи лише елітарні політичні групи. На певний рівень громадянського, культурного і духовного життя мусить піднятися весь народ – на це вказує первісне значення терміну „демократія“. Громадянське суспільство слід будувати спільно, бо воно має брати до уваги кожну людину і служити на користь не якоїсь особливої групи, а всього народу загалом.

Здійснити таке завдання може лише народ, який є глибинно єдиний. Звичайно, наявність суттєвих реґіональних відмінностей неможливо заперечити. Вони постали з певних особливостей нашого історичного та культурного розвитку, а тому не можуть бути штучно й миттєво усунуті. Однак жодні відмінності, якщо народ відчуває себе цілістю, не повинні бути перешкодою для справжньої внутрішньої єдности. В цьому переконує нас досвід інших народів. Різноманіття духовних феноменів є за своєю суттю даром Господнім, яким ми повинні в майбутньому мудро розпорядитися. Реґіональні відмінності загрожують національній єдності лише тоді, коли стають інструментами як внутрішньої, так і зовнішньої аморальної політики. Натомість суспільний лад, в якому пошановано гідність людини й засадничі потреби її цілісного духовного розвитку, стане гарантом гармонійної „єдности в багатоманітті“.

Наприкінці минулого року ми досвідчили обидва полюси нашої національної правди. З одного боку, переконалися, яким небезпечним може бути брак порозуміння між реґіонами, особливо коли влада свідомо роздмухує недовіру між ними. В ці тривожні дні з особливою силою промовляли до нас слова Апостола народів: „Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення...“ (Рим. 16, 17). З іншого боку, українці в цей буремний час спромоглися на дивовижні приклади взаємної пошани і братання. В горнилі цього високого почуття реґіональні відмінності не розчинялися й не зникали, а лише позбувалися дотеперішніх антагонізмів і сповнювалися любов'ю. Нашим завданням сьогодні є осмислити цей духовний досвід і перенести його на весь народ.

Церква. Аналізуючи внесок українських релігійних спільнот у духовне пробудження людей, ми, зі зрозумілих причин, зосередимо свою увагу на внескові Церков київської традиції, які в історичній ретроспективі та перспективі є духовним стрижнем українського народу. Стан Церкви Києва багато в чому нагадує „дореволюційний“ стан самого народу: вона реґіонально роздріблена, а її конфесії ізольовані одна від одної чи навіть взаємно протиставлені. До того ж конфесії Київської Церкви часто виявляють залежність від зовнішніх церковних і політичних впливів, стаючи носіями позацерковних, а то й сутнісно нецерковних концепцій.

Революційний здвиг народу в останні місяці 2004 року є знаком від Бога для спадкоємців Церков київської традиції, щоб ті зробили подібний прорив у своєму дотеперішньому мисленні. Жодна з конфесій не може вважати себе цілою Київською Церквою або її основою, оскільки історично, еклезіологічно і культурно вони творять таку Церкву лише разом. Така об'єднана Київська Церква має стати вершиною еклезіяльної візії кожної конфесії, незалежно від кількісних характеристик і суспільних впливів. Рух до єдиної помісної Церкви набирає особливої актуальности саме в контексті нового відчуття єдности в народі. При входженні українських конфесій у єдину Церкву жодна з них не повинна відмовлятися від історично укладених зв'язків з іншими помісними Церквами-Сестрами. Навпаки, цінним досвідом таких зв'язків вона лише збагатить єдину в майбутньому Київську Церкву. Іншими словами, той самий принцип єдности – єдність віри у багатоманітті форм, який Церква пропонує українському народові, вона має запропонувати і сама собі, даючи людям яскравий і переконливий приклад.

(Закінчення на стор. 5)

Переміг В. Ющенко...

(Закінчення зі стор. 1)

скаргу. Тут слід додати, що той самий закон, котрий зобов'язує в триденний термін оприлюднити у двох вище названих газетах результати виборів, водночас зазначає, що опублікування можливе тільки після того, як Верховний суд розгляне всі скарги, що стосуються офіційного рішення ЦВК.

У вівторок Тарас Чорновіл, керівник виборчого штабу В. Януковича, повідомив, що в середу, 12 січня, до Верховного суду буде подано наступну скаргу – з вимогою „ ...визнати вибори такими, в результаті яких неможливо встановити волевиявлення населення“. Штаб В. Януковича відмовляється визнати офіційно проголошені ртезультати виворів і вихід з цієї ситуації вбачає у призначенні цілком нових виборів президента.

Проте в середу той же Т. Чорновіл повідомив на прес-конференції, що очолюваний ним штаб має час подати згадану додаткову скаргу у четвер або й у п'ятницю, бо, мовляв, надходять все нові матеріяли від виборців про порушення під час переголосування 26 грудня. Сторона В. Януковича має, згідно з законом, право подавати скарги протягом семи днів від моменту, коли ЦВК офіційно оприлюднила результати виборів, а з цим правом – реальну можливість затримати інавґурацію В. Ющенка до кінця наступного тижня.

Як повідомило 12 січня британське інформаційне агентство Ройтерс, В. Ющенко називає скарги свого супротивника до Верховного суду „тортурами для суспільства“, однак найближче політичне середовище новообраного президента ставиться до такого розвитку подій розсудливо, як і личить демократичним діячам.

„Ми сприймаємо цю ситуацію спокійно. Вони мають право скаржитися, - сказав Юрій Ключковський, представник В. Ющенка в Центральній виборчій комісії, – Не хочу давати жодних політичних оцінок обставинам, що склалися. Дивлячись на це все, люди самі можуть зробити належні висновки“.

За повідомленнями інформаційних агентств

На допомогу потерпілим

Цілий світ приголомшений страшним нещастям в Азії, яке забрало життя десятків тисяч людей, знищило узбережжя. Це одна з найбільших катастроф останнього століття. На мою думку, українські благодійні організації повинні подати допомогу потерпілим. Варто оголосити збір пожертв з цією метою.

Оксана Кузишин,
Ню-Джерзі

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) переводить збірку на допомогу потерпілим від жахливого стихійного лиха в Азії. Просимо пересилати пожертви на адресу: UUARC, Inc.- Tsunami Victims, 1206 Cottman Avenue, Philadelphia, PA 19111

ЗУАДК

АМЕРИКА І СВІТ

Новий кандидат на керівника Департаменту внутрішньої безпеки

ВАШІНҐТОН. – Президент Джордж Буш 11 січня висунув Майка Чертофа на посаду голови Департаменту внутрішньої безпеки, який було створено після терактів 11 вересня 2001 року. М. Чертоф – професійний юрист, колишній помічник Генерального прокурора – замінить на посаді голови згаданого департаменту Тома Ріджа, який пішов у відставку. До того 2 грудня Президент пропонував кандидатуру колишнього керівника поліції в Ню-Йорку Бернарда Керіка, який відмовився від тієї посади за власним бажанням. Кандидатуру запропонованого М. Чертофа має затвердити Сенат.

М. Абас обраний палестинським президентом

ҐАЗА – Попри заклики бойовиків до бойкоту виборів, активність виборців перевищила 66 відсотків. Новим президентом палестинців – на місце покійного Ясира Арафата – обрано колишнього прем'єр-міністра Махмуда Абаса. Вибори засвідчили великий відрив М. Абаса від його найближчого суперника Мустафи Баґруті, який визнав поразку і назвав вибори перемогою палестинської демократії. Міжнародні спостерігачі загалом високо оцінили спосіб проведення виборів. М. Абас сказав, що хоче відновити мирні переговори з Ізраїлем, і закликав войовничі палестинські угрупування, які бойкотували ці вибори, припинити їхнє збройне повстання проти ізраїльської окупації. Речник ізраїльського міністерства закордонних справ сказав, що Ізраїль вважає М. Абаса людиною, з якою можна вести переговори. Президент Джордж Буш запросив новообраного провідника палестинців М. Абаса відвідати Вашінґтон. Дж. Буш запевнив М. Абаса у своїх намірах допомогти в створенні вільної і демократичної палестинської держави, а також – у вирішенні проблем безпеки, боротьби з тероризмом та економічного зростання. Раніше він сказав, що нове палестинське керівництво повинно зупинити тих, хто прагне знищити Ізраїль. Водночас закликав Ізраїль виконати зобов'язання і вивести ізраїльтян з частини палестинських територій. Президент Дж. Буш ніколи не запрошував до Вашінґтону попереднього палестинського провідника Я. Арафата. М. Абас заявив, що пропонує Ізраїлеві руку дружби і розраховує на позитивну відповідь.

Відновлено офіційні взаємини з країнами Европи

ГАВАНА, Куба. – 10 січня Куба оголосила про відновлення офіційних взаємин із усіма країнами Европи. Міністер закордонних справ Куби Феліпе Перес Долі, повідомив, що офіційні контакти були відновлені з послами Чехії, Польщі, Словаччини і Голяндії у Гавані, а також з місією Евросоюзу. Минулого тижня тижня зв'язки були відновлені з вісьма іншими европейськими державами – Францією, Німеччиною, Великобританією, Італією, Австрією, Грецією, Португалією і Швецією, перед цим – з Еспанією, Бельгією й Угорщиною. Хоча дипломатичні взаємини з европейськими країнами ніколи не переривалися, контакти на високому рівні між Кубою і багатьма країнами ЕС були обмежені протягом більше, ніж півтора року – після того, як 75 кубинських дисидентів були засуджені до тривалих термінів ув'язнення. Частина з них була звільнена наприкінці минулого року.

Новий уряд в Ізраїлі

ЄРУСАЛИМ. – Ізраїльський парлямент підтримав склад нового уряду, який запропонував прем'єр-міністер Арієл Шарон. До нового уряду увійшли представники правого бльоку партії „Лікуд" та опозиційної партії Праці на чолі з Шимоном Перезом, котрий отримав посаду віце-прем'єра. Вже в кінці місяця на голосування в уряді винесуть питання про вихід зі смуги Ґази.

Влада Індонезії закликає до обережности

ДЖАКАРТА, Індонезія. – В Індонезії влада 10 січня закликала співробітників гуманітарних організацій, які працюють у зоні стихійного лиха, бути дуже обережними. На їхнє пересування у провінції Ачех запроваджені обмеження: залишати столицю провінції вони можуть лише у супроводі військових. За даними влади, в Ачесі існує загроза нападів бойовиків-сепаратистів, які виступають проти уряду. Жоель Бутру, керівник гуманітарних акцій ООН у провінції Ачех, так прокоментував заяву властей: „Уряд Індонезії, як кожний уряд, усвідомлює свою відповідальність. І вони намагаються зробити все, що можуть, щоб ґарантувати безпеку будь-кому на їхній території".

Потужний удар стихії по Европі

ЛОНДОН. – 8 і 9 січня на північну частину Европи налетіла буря. від якої загинуло, за різними даними, від 11 до 14 осіб, четверо пропали безвісти. Найбільше постраждав від стихії південь Скандинавського півострова. Зокрема у Швеції загинуло сім осіб. На кількох авто- і залізничних магістралях на південь і схід від Ґетеборгу – другого за розміром міста Швеції – було тимчасово припинено рух. Основний удар стихія завдала південним районам королівства, де швидкість вітру перевищувала 120 км на годину. У Великій Британії три особи загинуло через повінь. Дві доби в багатьох районах Англії, Велсу і Шотляндії періщили зливи і шумував поривчастий вітер. Це викликало перебої з електрикою. Більше за інші постраждало місто Карлайл на північному заході Англії. Від гураґану потерпіли також країни Прибалтики. У Польщі через пориви гураґанного вітру 10 тисяч жителів Помор'я залишилися без електроенергії. У Данії усюди перервано сполучення на залізницях, не ходили пороми.

За матеріялами ЗМІ

В Іраку...

(Закінчення зі стор. 1)

кількости боєприпасів неподалік міста Ес-Сувейра. Вилучення боєприпасів проводили сапери з Республіки Казахстан, яким на допомогу приїхала група українських миротворців зі складу 72-го окремого механізованого батальйону. Вилучені боєприпаси, серед яких було 35 авіяційних бомб, тягарівками перевезли на спеціально визначене місце для їх знешкодження. Після того, як їх розвантажили, з причин, які розслідуються, стався вибух великої потужности, в якому загинули військовики українського миротворчого баталійону. Загалом в Іраку Україна втратила вже 17 військовослужбовців. Тепер там перебуває понад 1600 українських службовців.

10 січня парлямент України повторно звернувся до чинного Президента Леоніда Кучми з проханням негайно відкликати український миротворчий контингент з Іраку. Раніше на початку грудня минулого року, Верховна Рада вже закликала Л. Кучму вивести українських миротворців з Іраку. 11 січня Верховна Рада України ухвалила постанову, що пропонує Президентові негайно відкликати миротворців з Іраку. За постанову проголосували 308 депутатів. Проєкт постанови вніс провідником фракції Компартії Петром Симоненком.

Цього разу депутати мотивують необхідність негайного виведення підрозділу у зв'язку зі загибеллю 8 українських військових. Відповідальність за виконанням цієї постанови покладено на заступника голови Верховної Ради Олександра Зінченка.

12 січня 2005 року на військовому майданчику летовища „Бориспіль" військовослужбовці Збройних сил України стоять в почесній варті біля трун з тілами миротворців, загиблих в Іраку. Фото: УНІАН

Родини загиблих в Іраку українських миротворців у найкоротші терміни будуть забезпечені житлом та отримають компенсації у розмірі 105 тисяч долярів США.

Того ж дня Л. Кучма доручив відповідним урядовцям і зобов'язав міністра закордонних справ Костянтина Грищенка і міністра оборони Олександра Кузьмука негайно розпочати підготування до виведення українських військ з Іраку, розробити плян виведення вже у першій половині 2005 року. „Виведення українських військ може бути здійснено протягом березня-квітня – 72-го батальйону з району Ес-Сувейри, решту частин протягом двохтрьох місяців", – сказав О. Кузьмук. У цьому зв'язку він нагадав, що поступове скорочення українського миротворчого контингенту в Іраку передбачено Указом Президента на підставі рішення Ради Національної безпеки і оборони від 28 вересня 2004 року.

Міністерство закордонних справ і Міністерство оборони України проводять консультації щодо виведення українських миротворців з Іраку у першій половині 2005 року, підтвердив 11 січня речник МЗС Маркіян Лубківський. Він також зазначив, що консультації почалися з представниками чужоземних держав. Міністер закордонних справ Костянтин Грищенко зустрівся з послом Великої Британії Робертом Брінклі. Як зазначив на зустрічі британський дипломат, його країна високо оцінює внесок українських миротворців у процес стабілізації в Іраку.

Тим часом представник Державного департаменту США Адам Ерелі вважає, що рішення про виведення українського миротворчого контингенту з Іраку має приймати новий президент України і новий уряд, а не Леонід Кучма.

„США розраховують, що будь-які зміни, що стосуються українського контингенту, будуть зваженими і вироблятимуться в процесі тісних консультацій з коаліційними силами". Разом з тим, зазначив А. Ерелі, адміністрації Джорджа Буша відомо, що Віктор Ющенко також висловлюється за негайне виведення українських військ з Іраку.

Керівник виборчої кампанії В. Ющенка Олександер Зінченко 10 січня сказав у Києві, що з перших днів після вступу на посаду президента В. Ющенко буде вести консультації з тими відомствами і державними інституціями, що відповідають за виведення українського миротворчого контингенту з Іраку. „Можу сказати, що обіцянка, дана Віктором Ющенком українському народові, буде виконуватися", – сказав О. Зінченко.

Основною причиною вибуху в Іраку, що призвів до загибелі 8 і поранення 6 українських миротворців, виконуючий обов'язки командувача Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-лейтенант Володимир Можаровський вважає „завчасно спляновану акцію". Про це він заявив 10 січня під час засідання, присвяченого трагедії.

В. Можаровський, сказав, що розслідування триває.

Х.В -Ф.

Україна і Росія: Росія не програла

Інтернет-газета „Українська правда" 11 січня передрукувала статтю Юлії Тимошенко, вміщену того ж дня в російській газеті „Вєдомості". У передмові до цієї публікації „УП" звертає увагу на те, що дотепер газета „Вєдомості", яка видається в Москві і має серед читачів урядову та підприємницьку еліту Росії, була вельми скупа на українську тематику, дуже рідко вміщувала інтерв'ю навіть з чільними державними діячами України, а тут раптом – велика стаття одного з представників української опозиції. „УП" називає її „низкою заспокійливих пігулок для захитаного 'помаранчевою революцією' здоров'я Росії": мовляв, авторка хоче будь-що виправдатися перед Москвою й написала даний текст виключно для внутрішнього російського користування, „інакше тяжко пояснити тези Тимошенко про те, що, виявляється, Україна вступить в НАТО тільки разом з Росією". Передруковуючи цю статтю, редакція „Свободи" погоджується з висновком „УП", що „Тимошенко першою серед кандидатів у прем'єри запропонувалася себе Росії як гаранта врахування російських інтересів", проте ми також вважаємо за доцільне принципово підкреслити, що не поділяємо й інших тез, висловлених Ю. Тимошенко. Наприклад, – про належання українців і росіян до „спільної цивілізації" і що „Росія – це тисячолітня держава". На сьогоднішній день існує ціла етнопсихологічна наука про різні етнічні і психологічні корені українців і росіян, а історіографія недвозначно засвідчує, що „спільна" з росіянами цивілізація означала лише економічне, культурне і духовне поневолення нашого народу Москвою. Нижче подаємо перекладений „Свободою" текст статті Ю. Тимошенко.

За останні півроку російські політики так ревно розмірковували про Україну і справи нашої країни, що тепер я, український політик і депутат Верховної Ради, маю моральне право поміркувати про справи російські. І в цьому світлі – про перспективи російсько-українських взаємин після вступу на пост нового президента України Віктора Ющенка, до команди якого я маю честь належати.

Мені постійно доводиться чути, що Росія програла президентські вибори в Україні. Категорично не погоджуюся з цим. Якщо говорити про політтехнологів – громадян Росії, то так, ці люди програли вибори. Вони так і не збагнули ні природи української державности, ні менталітету різних прошарків нашого електорату.

Якщо мати на увазі декількох російських підприємців, котрі пов'язували з Віктором Януковичем свої надії на участь у привілейований (властиво, кримінальний) приватизації українських підприємств і котрі вклали в Януковича великі гроші, – так, вони програли вибори. Але якби спонзори Януковича своєчасно і глибоко проаналізували ситуацію, вони зрозуміли б, що з певних причин провідник типу Янууковича не був потрібний країні, тому не міг стати її президентом.

Росія – це не політтехнологи і не жменька невдалих інвесторів. Це тисячолітня держава зі своїми довготривалими стратегічними інтересами. Й ось ці фундаментальні інтереси при президентові Вікторові Ющенкові нітрохи не постраждають. Навпаки, відкриються нові можливості для їхньої реалізації.

Від весни 2004 року ми намагалися достукатися до Кремля, щоб пояснити, що нас не треба боятися. Ми хотіли втримати адміністрацію російського президента від необачних дій. На жаль, тоді нам це не вдалося. Політтехнологи й інвестори Януковича, занепокоєні долею своїх грошей, спорудили довкола Кремля додаткову фортечну стіну, щоб унеможливити нормальний діялог між керівництвом Росії та очевидним переможцем президентських виборів в Україні. Пізніше ці люди, котрі відверто вводили в блуд Росію і російську владу, винайшли нову легенду. Янукович, виявляється, виграв вибори 21 листопада, а потім прийшла всемогутня Америка і влаштувала революцію. Тому треба помститися „жахливій" Америці, зокрема шляхом фактичної бльокади нової української влади і шляхом стимулювання розколу України.

Ми повинні зрозуміти і визнати, що українсько-російські взаємини мають історично зумовлений характер. І вони не можуть бути віддані на відкуп гравцям-політтехнологам.

Україну і Росію багато чого об'єднує. По-перше, ми належимо до однієї цивілізації. Недивлячись на численні різниці, наші народи пов'язані глибинною близькістю, яка завжди полегшує співробітництво. По-друге, хочемо ми того чи ні, наші країни належать до єдиного геоекономічного простору, який залишився після розпаду СССР. І тому в економіці в найближчі десятиліття Україна і Росія приречені бути пріоритетними партнерами.

З приходом Віктора Ющенка і відібранням влади від олігархічних кланів ми зможемо запропонувати відповідальному російському капіталові нові можливості участи в інвестиційних і приватизаційних програмах в Україні.

Ми хочемо, шоб російський капітал не лише активно був присутній в Україні, але щоб він був гарантом стабільности економічного альянсу двох наших країн. Особливий інтерес матиме дискусія про об'єднання оборонно-промислових комплексів і систем воєно-технічного співробітництва наших країн. Разом ми зможемо вийти на новий рівень виробництва сучасних озброєнь і освоїти нові ринки збуту.

По-третє, ми маємо подібні завдання у внутрішній політиці. Володимир Путін будує сильну державу? Ми також. Український народ проминув стадію первісної самоідентифікації. Останні події показали, що єдина українська політична нація вже існує. І ця нація побудує повноцінну державу, яку ніхто не буде сприймати як тимчасове чи випадкове явище в новій історії.

Путин відбирає владу від олігархів? Віктор Ющенко також має намір відокремити державу від великого підприємництва й поставити державні інститути на службу всьому народові. Настав кінець системі, за якої вектор влади фактично був продуктом компромісу декількох надбагатих людей. Україна сьогодні рухається в напрямі до єдиної Европи дещо швидше, а це означає, що вона може допомогти Росії підтримувати темп і не збиватися зі стратегічно виправданого шляху.

Авторитет і репутація Віктора Ющенка на міжнародній арені допоможуть не тільки Україні, але й Росії вирішувати багато звадань (в тому числі вже зформульоване російською владою завдання найшвидшого вступу у Світову організацію торгівлі). Іншими словами, Україна може стати лобістом Росії – в тих випадках, коли це буде доречно і корисно для обох країн.

Російська мова – їй в Україні за Віктора Ющенка ніхто і ніщо не загрожує. Освіта на російській мові, російська література, російські театри, телебачення і радіомовлення – все це за нового президента буде розвиватися.

Російськомовні мешканці України – невід'ємна частина єдиної української політичної нації, процес формування якої нині вступив у стадію зрілости, і їхнє право розмовляти й думати рідною мовою ніхто не посміє відібрати.

Ніякої насильної асиміляції росіян не буде.

НАТО – я не виключаю, що у середньотерміновій перспективі Україна може стати членом альянсу. Але – разом з Росією. Моя точка зору: Україна і Росія не можуть опинитися в якісно різних, тим більше ворожих один одному оборонних просторах.

Нарешті, треба згадати, що нас об'єднує і православ'я. Воно, я впевнена, допоможе нам забути дрібні образи (*Великий голод 1932-33 років і мільйони жертв сталінізму – також „дрібні образи"?* – **Ред. „Свободи"**) і подивитися на російсько-українське співробітництво з висоти великих історичних завдань.

Можливо, для певної частини російської бюрократії, котра звикла вирішувати питання „під столом" і не думати категоріями національних інтересів, прихід Віктора Ющенка – це погано. Але для Росії і російського народу – це добре. Невипадково свою першу офіційну візиту президент В. Ющенко збирається здійснити до Росії.

Нехай буде...

(Закінчення зі стор. 3)

Знаком від Бога для всіх українських Церков є й те духовне піднесення, яке огорнуло міські майдани. Євангельський потенціал тих зібрань, тобто їхня жертовна відданість принципам правди, любові та справедливості, був величезний. Це плід церковної проповіді до нашого народу упродовж століть. Водночас це дороговказ на майбутнє для нашої Церкви, яка має бачити своє посланництво не у затвердженні зовнішніх форм, а у вихованні в любові своїх дітей.

Влада. У цих роздумах ми не можемо оминути своєю увагою такого важливого аспекту, яким є влада. В попередньому десятилітті влада віддалилася від народу, а нечесні й аморальні способи управління позбавили її всілякої підтримки, авторитету й довіри серед людей. Глибоко зневажаючи власний народ і сприймаючи його лише як об'єкт владних маніпуляцій, керівна верхівка запровадила таку систему управління державою, в якій демократичні механізми дедалі більше згорталися, тоді як авторитарні тенденції – зростали. Це й призвело до того, що влада не лише перестала розуміти потреби народу, а й почала боятися його. Відтак було спотворено засадничу природу державної влади, яка перестала бути слугою народу й виразником його інтересів.

Упродовж тривалого часу ми бачили політиків, які, не змигнувши оком, називали чорне білим, а біле – чорним; бачили правоохоронців, які самі вдавалися до кримінальних дій або ж курили осторонь цигарки, коли злочинці на їхніх очах робили свою чорну роботу. Ми бачили суддів, які чинили кривосуддя, і парляментарів, які торгувалися за те, щоб дорожче продати свій голос. Влада несе велику відповідальність за духовне розтління, яке охопило інші суспільні верстви. Адже ми бачили також журналістів, які наповнили слово облудою; педагогів, які нищили моральне почуття у своїх юних вихованців; священнослужителів, які брали гроші, щоб пропагувати того чи іншого кандидата. Ідеться загалом про людей, яких довели до того, що вони запродували свою душу й чинили велику кривду іншим. Все це – лихо, якого ми не позбудемося, якщо не здійснимо внутрішнього повороту до правди, справедливости та добра. Влада, яка хоче стати новою, покликана створити такі суспільні умови, в яких таке моральне навернення стане можливим і захищеним.

Отож, сьогодні зміна української влади не може обмежитися лише зовнішньою зміною декорацій. Моральний рівень державного чиновництва має бути приведений у відповідність зі зрослим рівнем самоповаги народу. Владі слід остаточно відмовитися від радянського стилю управління, який уже двічі за останні двадцять років показав своє жахливе обличчя. Будь-які спроби реанімувати його слід вважати недопустимими. Якісна відмінність нової української влади від старої має полягати в принциповій відмові від брехні своєму народові, від непрозорих, нещирих і корумпованих взаємин в економіці, політиці та соціяльній сфері. Формулюючи цей висновок, Церква не втручається у процес вироблення конкретних механізмів державного управління. Вона лише сиґналізує владі, що дотеперішні форми такого управління йшли на шкоду людській гідності й спільному благові народу.

Новому урядові треба буде зламати численні мури відчуження, які є наслідками тоталітарного й колоніяльного періоду історії України. Передусім тут ідеться про мури відчуження між владою і народом, але також про відчуження між різними реґіонами України. Позитивне й доброзичливе взаємопізнання українців має стати одним з пріоритетів державної політики нової влади. В Україні має настати благословенний суспільний злам у мисленні, коли народ – можливо, вперше після довгих століть – перестане боятися влади, визнає її своєю й почне пишатися нею.

Актуальні сьогодні завдання – преображення народу, Церкви і влади – не є якоюсь утопією, реалізувати яку неможливо. Надихаючись великим піднесенням народу і бачачи в ньому діяння Боже, ми закликаємо український народ, релігійні спільноти й українську владу підхопити цей порив Святого Духа і, кожна людина на своєму місці, сприяти тому, щоб він приніс рясні плоди. Стати єдиним благословенним народом, який шанує Божий закон і є пошанованим земною владою, – це і є сьогодні зміст української мрії.

Господь Бог, як ми тепер бачимо, у незбагненний, але фундаментальний спосіб дає нагоду змінити наше суспільство. Настав час допомогти Йому, рівняючи стежки для Нього у своїй душі (пор. Мт. 3, 3).

+ ЛЮБОМИР
(Верховний Архиєпископ УГКЦ)

Взірцем є Україна, а не Росія

Просимо наших читачів і авторів читати цю редакційну статтю у тісному зв'язку з іншою публікацією в цьому ж числі „Свободи" – з передруком статті Юлії Тимошенко „Україна і Росія: Росія не програла" (див. ст. 5). Навіть якщо взяти до уваги, що ця відома опозиціонерка до влади Л. Кучми та його оточення навмисне говорить у своїй статті саме те, що хочуть від неї почути російські читачі і російська політична верхівка, і якщо зважити також, що кожен політик мусить бути добрим дипломатом, тобто враховувати різні тонкощі внутрішньо- і зовнішньополітичного життя, то все одно після прочитання цієї статті залишаються немалі сумніви і поважні запитання. Можна заплющити очі на таку історіографічну неосвіченість авторки, котра дозволяє їй написати, що „Росія – це тисячолітня держава" і що Україна і Росія „належать до однієї цивілізації", але ж у статті йдеться про актуальні речі – про програму дій нової влади в Україні. І просто острах бере, що ця програма може зформулюватися і втілюватися без належного врахування думки суспільства, з поспішністю, до якої схильна ця діячка.

„Путін будує сильну державу? Ми теж", – стверджує Ю. Тимошенко, і так виходить, що в цьому будівництві Україна бере приклад з Росії. Насправді Путін будує новий варіянт автократизму – так звану „керовану демократію", і для Росії це – традиція. Завдання ж України – розбудова громадянського суспільства, тобто демократизування країни до тієї міри, щоб народ постійно відчував себе творцем власної історії. Ю. Тимошенко правильно стверджує, що „єдина політична нація вже існує". Справді можна пишатися цим історичним досягненням: всі народності і національні меншини в Україні мають рівні права і рівні можливості для розвитку своїх культур. Також, певна річ, і росіяни. Однак, коли Ю. Тимошенко обіцяє, що все російське в Україні буде далі розвиватися, то мимоволі закрадається думка, що в українській політичній нації найтяжче, як і досі, буде чутися українська культура.

Самозрозуміло, Україна прагне жити зі своїми сусідами, і західніми, і східніми, в порозумінні і співпраці, але при цьому не варто забувати істину, що майбутнє народжується з минулого, а не з романтичних уявлень політиків. З минулого народилася й „помаранчева революція".

Тому не дивно, що найповажніша західня преса, аналізуючи сьогоднішню ситуацію в Україні, застосовує саме історичні критерії. „Вол-Стріт Джорнал-Юроп" 7 січня вмістив статтю під промовистим заголовком: „Козак сміється останнім". В ній знаходимо такі підставові узагальнення, над якими варто задуматися українським, а особливо – російським політичним провідникам: „Маштабні демонстрації на вулицях Києва, що змусили президента Леонід Кучму таки провести вільні та справедливі вибори в Україні, і які, у свою чергу, привели до влади Віктора Ющенка, стали лише останньою подією у 500-річному конфлікті між конституційним урядом та автократією на теренах, що простягаються від Вісли до Уралу... Московська Росія, до якої згодом приєдналися Прусія та Австрія, знищувала один східньо-европейський конституційний лад за іншим, аж доки останній з них не зник з поділом Польщі 1795 року. І тут майже нема сумніву, що тріюмф імперської автократії у XVII та XIX сторіччях проторував шлях комуністичному тоталітризмові XX сторіччя". Підкресливши демократичні порядки і устремління Запорозької Січі, газета робить ясний висновок: „Саме з огляду на це стає зрозуміло, що, зрештою, відбулося в Києві цими днями. Багато з тих східньо-европейських держав, що мали конституційні уряди в минулому, нині відновили цю традицію правління. І з торжеством свободи в Україні, попри всі зусилля все більш автократичнішої Росії, конституціоналізм відновив більшість з того, що було втрачено 350 років тому. Є надія, що український приклад розповсюдиться і на Росію, повернувши демократію і до Москви, яка традиційно залишається центром автократії у Східній Европі".

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз - SVOBODA - Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор —Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата – Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про слово, яке повторював увесь світ

Розуміється, кмітливим читачам не буде важко відгадати, що тут йдеться про „цунамі" – хвилю морської води, що залляла величезні простори Індійського узбережжя та спричинила все ще не обчислену кількість жертв в Індонезії, Шрі-Ланці, Маляйзії, Південній Індії та інших сусідніх країнах.

Вперше ми почули про „цунамі" 26 грудня, коли про цю нечувану силу води заговорили усі засоби інформації, а телебачення показало неправдоподібно великі хвилі, що залляли в одну мить ціле широке узбережжя, яке охоплює ряд країн, що досі не пережили подібного нещастя та знищення.

Від того першого дня, поряд зі світлинами потужних хвиль води і затоплених просторів, усі інформаційні засоби подають постійно новини про це нещастя світового маштабу, яке просто важко охопити думками і почуваннями.

Але після першого оторопіння ідуть дні за днями в пошуках за жертвами „цунамі", в наладнанні допомоги для тих, які вижили, та акції у тому напрямі усіх західніх країн. Картинами знищення переповнені усі телевізійні канали, пережиивання вцілілих описують газети і тижневики, а точних даних про кількість загиблих і оцінку знищення досі не можуть зробити ані журналісти, ані рятівничі групи, ані провідні політики даних країн.

Раз-у-раз зростає кількість жертв, але також таких, яких просто не можуть віднайти. Тут зокрема високе число европейців, що перебували на різдвяних вакаціях на тих теплих пляжах, з яких не залишилося нічого після того, як „пройшов цунамі". Цілий світ стоїть під враженням цього стихійного лиха, якого, здається, ще не було і цілий світ старається своїми можливостями допомогти тим країнам Південно-східньої Азії, які найбільше потерпіли.

Ось так декілька годин „цунамі" знищило узбережжя вісьмох південно-азійських країн та забрало зі собою досі ще не устійнену кількість жертв, яка, однак, перевищує усі відомі дотепер катаклізми, спричинені природою. Для порівняння читаємо в одному репортажі про силу „цунамі": громадянська війна в Шрі-Ланці – країні, що, може, найбільше потерпіла тепер від „цунамі", за 18 років знищила 64,000 осіб, а „цунамі" убив за одну годину половину того числа.

Жахливі факти напливають і напливають, здається, немає їм кінця. То ж не можна дивуватися, що цілий світ є під враженням сили „цунамі" та старається усіми можливими засобами допомогли потерпілим народам. Збірки гроша та одягу, поміч у відбудові, у віднайденні пропалих іде від 27 грудня без перерви.

Ми, українці, цілком, перейняті подіями в Україні та „помаранчевою революцією", якось не знайшли ще сили і свобідної думки включитися у загальну допомогу країнам, які пережили „цунамі". Але це не значить, що ми не повинні хоч і пізніше стати з поміччю знищеним країнам та їхнім громадянам.

Стихія „цунамі" вказує, що може вчинити природа. А тільки знати, що існує така стихія і що може стільки лиха вчинити – не є досить.

О-КА

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Семінарія св. Йосафата потребує допомоги

Наша Українська Католицька семінарія після повної перебудови, що тривала весь минулий рік, розпочала свою діяльність. Ієрархія, священики, диякони і богопосвячені особи зібралися у Вашінґтоні, Д.К., у вересні цього року і разом з Патріярхом Любомиром благословили відновлені будівлі семінарії.

Вартість цього відновлення перевищила три з половиною мільйони долярів. На сьогодні лише близько десяти відсотків потрібної суми були зібрані через пожертви. У грудні 2004 року ми заініціювали кампанію збору коштів в парафіях Архиєпархії, щоб допомогти покрити витрати на це необхідне відновлення нашої семінарії.

Ми також звертаємося до допомогових організацій і культурних інституцій, підприємців: потребуємо вашої щедрої фінансової допомоги! Це може бути загальна фінансова підтримка або ж цілеспрямована: наприклад, жертводавець може визначити, на яку саме ціль він дає гроші. Скажімо, – на умеблювання 24 кімнат семінарії (кожна вартістю 3,000 дол. кожна); або 4,500 дол. на кожну кімнату для сестер; 3,500 дол. – на комп'ютери; 5,000 дол. – на меблі для кімнат семінарії; 15,000 дол. – на канцелярію семінарії або на обладнання кухні; 25,000 дол. – на відновлення й встановлення іконостасу; 31,000 дол. – на іконографічне оформлення каплиці.

Ваш дар, незалежно від його розмірів, буде прийнятий з вдячністю, яку важко висловити словами.Прийміть мою любов і молитви за вас і мою вдячність за вашу підтримку цього необхідного проєкту Церкви.

Митрополит УКЦ в США
Степан Сорока

Запрошуємо на наукову конференцію

11–12 травня 2005 року в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького відбудеться Всеукраїнська наукова конференція „Українське літературно-мистецьке відродження 20-их років ХХ ст.: питання стилю, проблематики, поетики, мови", присвячена 100-річчю з дня народження літописця „розстріляного відродження" Юрія Лавріненка, уродженця Лисянського району Черкащини.

За наслідками читань буде видрукуваний збірник матеріялів, орієнтовна вартість якого – 25 гривень. Про вимоги до оформлення статтей можна дізнатися в Оргкомітеті.

Проживання і харчування учасників – за власний кошт (місце харчування надається, місця в готелях будуть замовлені).

Заявки на участь у конференції і відомості про автора просимо надсилати до 1 квітня на адресу: 18031, м. Черкаси, бульвар Т. Шевченка, 81, катедра української літератури та компаративістики, Черкаси, 18031 Ukraine. Тел.: (380-472) 355395.

Проф. **Володимир Поліщук,**
Черкаси

Книжка, що заслуговує на увагу

В „Свободі" ч. 41, 2004 р. була коротка згадка про книжку під заголовком „Обмануті надії". У згадці редактор-упорядник Оксана Шнерх коротко, але вичерпно подала тему книжки, яка цікава не тільки для пересічного читача, але й збільшує вклад в літературу про українські військові формації під час Другої світової війни. Спомини, очевидно, характеризуються суб'єктивністю, на що доречно вказують редактори в належних місцях. Але це не зменшує вартости книжки і, на мій суб'єктивний погляд, – дає можливість читачеві орієнтуватися в даних обставинах чи сутуації.

Перша Дивізія УНА, УПА, Юнацтво та інші формації становлять важливий розділ в історії українського війська під час Другої світової війни, формації, які ще не раз і не два будуть цікавити дослідників. Про цей епізод в нашій історії повинен знати кожний свідомий українець – не лише для поглиблення свого світогляду, але й щоб дати відсіч тим, які вбачають в таких формаціях „колябораціоністів", „запроданців" і т.п.

Для дослідників цінними будуть перші два спогади, бо можна буде покликатися на авторів. Третій спогад хоч не менше цікавий, втрачає, бо підписаний лише ініціялами.

Можна ще додати, що, рекламуючи книжку в „Свободі" разом з ціною та адресою, де її можна придбати, видавці роблять прислугу і собі, і читачам, які зацікавлені книжкою.

Ярослав Штендера,
Вашінґтон, ДК

Св. Миколай в Чикаґо

Марта Костюк, дочка о. декана Стефана і Надії Костюків, зустрічає св. о. Миколая під час його відвідин 18 грудня в Українській католицькій церкві св. Йосафата в Чикаґо.
Фото: Оксана Мельник

Взірець співпраці діяспори з Україною

Дозвольте через вашу газету від імені Асоціяції дослідників голодоморів в Україні подякувати добродієві Петрові Кардашеві за книжку „Злочин". Асоціяція отримала 300 примірників. Ця книжка чудово надрукована, матеріял у ній змістовний, переконливий і скомпонований з добрим художнім смаком. Члени Асоціяції поширили її у бібліотеках різних областей.

Ця книга – взірець співпраці української діяспори з материковою Україною, тобто що діяспора не забуває рідного краю і становить частину, й то велику, нашого українського роду.

Коли в лютому ц. р., за клопотанням Асоціяції та патріотичних народних депутатів України, відбулися парляментські слухання про 70-річчя Голодомору 1932–1933 років, то комуністична фракція у парляменті на знак протесту покинула залю сесії. Вони вважають, що Голодомору не було, вже одне це мусить відштовхнути від комуністів усіх, хто їм ще вірить.

Разом зі св. п. Славою Стецько я кілька разів сам намагався внести до порядку денного роботи Верховної Ради питання про діяльність ОУН та визнання УПА учасниками бойових дій, але комуністи та їхні однодумці провалювали ці пропозиції. 8 жовтня Верховна Рада розглядала проєкти постанов про відзначення 100-річчя з дня народження Уласа Самчука, 110-річчя М. Рильського та 85-річчя І. Кожедуба. Комуністи голосували проти У. Самчука. Соціялісти їм допомогли: не голосували і тим допомогли провалити постанову.

Комуністична фракція налічує 57 депутатів. Це небагато. Їхня сила, а наша слабкість у тому, що народ вихований на московській імперській великодержавній ідеології, на московській, а не українській культурі, не знає своєї історії. Тому книга П. Кардаша і подібна їй література, яку ми тут творимо й поширюємо, вкрай потрібні для виведення українців з-під московського ідейного впливу і повернення до українських духовних цінностей.

Левко Лук'яненко,
Народний депутат ВР України
Київ

Створюють центр опіки сиріт

Представники Ватутінського центру соціяльної опіки дитини та людей похилого віку при Міжнародній благодійній фундації „Отчий дім", яку очолюють старший пресвітер Черкаського обласного об'єднання церков Християн віри євангельської (п'ятдесятників) Антоній Кривенко та директор Ватутінського центру соціяльної опіки дитини Любов Кривенко під час навчання на курсах, яке проходило в приміщенні „Отчого дому" села Петрівського Києво-Святошинського району, ознайомилися з результатами плідної праці спасіння дітей вулиці та дітей-сиріт.

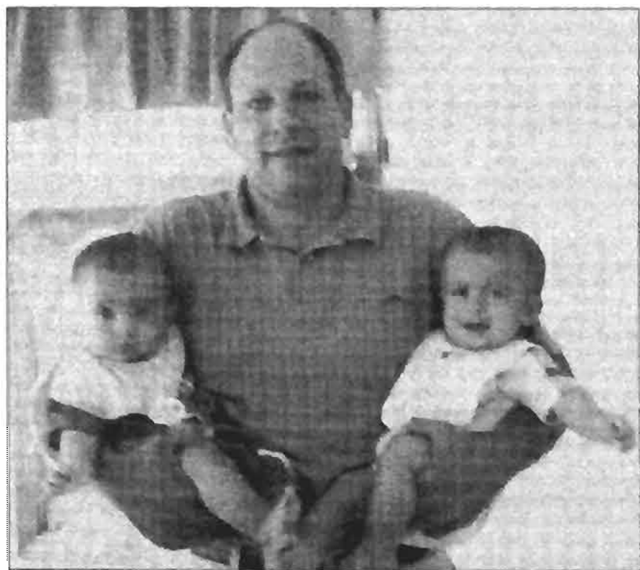
Анатолій Кривенко і його однодумці вирішили створити такий центр в місті Ватутіному Черкаської области. 5 серпня 2003 року зареєстровано центр. Для цієї мети було орендовано приміщення колишнього дитячого садка. Коли проводився авкціон продажу цього приміщення, то за сприяння добродійників зі США Славіка Радчука та Дейни Морен було куплено приміщення під центр „Отчий дім". З грудня 2003 року розпочато внутрішні роботи, з 5 січня 2004 року організовано щоденне одноразове харчування для одиноких людей і дітей-сиріт. Але для повноцінної роботи Центру багато зробити ще треба, закупити кухонне устаткування, обладнати приміщення ліжками, меблями. Для проведення цього комплексу робіт потрібна фінансова підтримка добродіїв в ім'я дітей, які потребують захисту, тепла та любови.

Адреса центру: вул. Залізнична, 68, м. Ватутіне, Черкаської обл., 20250 Ukraine.

Віра Оберемок,
м. Ватутіне, Черкаської обл.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Нові члени УНСоюзу

Роман і Олександер Святківські, сини Келі та Степана Святківських, – нові члени 360-го Відділу УНСоюзу. Внуків забезпечили дідусь і бабуся Григорій та Емілія Святківські.

Йосип Гомсі, син Павліни і Джова Гомсів, – новий член 27-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечив дідусь Михайло Димитчук.

Олександер Колодій, син Люсії та Андрія Колодіїв, – новий член 171-го Відділу УНСоюзу. Внука забезпечила бабуся Арета Колодій.

Дилан Л. Марфей, син Лин і Йогана Марфеїв, – новий член 13-го Відділу УНСоюзу. Свого внука забезпечила бабуся д-р Анна Марфей.

Петрусь-Григорій Стромицький, син Галини та Юрія Стромицьких, – новий член 452-го Відділу УНСоюзу. Свого сина забезпечили батьки.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 23 СІЧНЯ 2005 р.

Бріджпорт, Конн. Управа Відділу повідомляє всіх членів про Річні загальні збори 59 Відділу „Українська Січ", які відбудуться о год. 2-ій по пол. в залі церкви св. Покрови при вулицях Нобл та Барнум. У програмі: звіти уступаючої управи. Зараз після зборів відбудеться товариська зустріч. Запрошуємо не тільки членів, але всіх зацікавлених діяльністю УНС, прийти численно на наші Річні загальні збори. Звертатися до Т. Сливінського, голови (203) 375-6995, рек. секретар – І. Гайда, фін. сек. – Б. Добощак (203) 723-4304.

Олені Наріжній з 96-го Відділу УНСоюзу виповнилось 90 років

ПАРМА, Огайо. – 28 листопада 2004 року український церковний хор катедри св. Володимира вшанував довголітню членку хору Олену Наріжну з нагоди її 90-ліття. Олена Наріжна народилася на Кубані і вже 15 річною дівчиною почала співати в церковному хорі, де співав і пізніше диригував її брат Михайло. Змушена покинути Україну, вона продовжувала співати у церковному хорі в Німеччині, а від 1949 року – в Америці. Співають в церковному хорі її донька Галина Норка, внучка Люся Комічак і три правнучки – Андрея, Богдана і Уляна. Чоловік внучки Люсії, Маркіян Комічак, є диригентом українського і англійського хорів при катедрі св. Володимира. Ця родина є членами УНСоюзу, Відділ ч. 96. На фото: Олена Наріжна, обдарована іконою з нагоди 90-ліття дня народження, з духовенством собору св. Володимира і родиною.

Віра Малиш

Українці колядували у Рокефелер-центрі

НЮ-ЙОРК. – 7 січня, о 7:30 вечора, понад 400 українців зібралося біля ялинки в Рокефелер-центрі. У відповідь на прохання численних українців, заініціоване Оленою Туркало, адміністрація Рокефелер-центру погодилася затримати різдвяну ялинку, яку звичайно знімали 2 січня, до Різдвяних свят східнього обряду – 6 і 7 січня.

Олена Туркало написала в імені українців, які проживають в Ню-Йорку та околиці, листа до управи Рокефелер-центру, з подякою за рішення зберегти ялинку ще на тиждень.

На світлинах (ліворуч): Брус Тилей в помаранчевій куртці на доказ його підтримки Віктора Ющенка. (Праворуч) – українські колядники, багато з яких мали одяг помаранчевого кольору.

Інавґурація – важлива подія в житті Америки

Кожні чотири роки, коли на календарі – 20 січня, в США відбувається подія, яка впродовж двох століть незмінно викликає особливе зацікавлення американців – інавґурація новообраного президента Америки, урочисте введення його на обрану посаду. Слово інавґурація – латинського походження, у давньому Римі існувала каста авґурів, яка за летом птахів визначала майбутнє людини. Пізніше до їхніх вигадок припинили прислухатись, а слово згодом набуло сучасного значення.

Приїхавши до Америки у 1993 році, я бачив у телерепортажі, як благословляли у Вашінґтоні на президентську посаду Била Клінтона. Мене ця небуденна процедура настільки захопила, що вирішив глибше поцікавитися американською історією, а окрім того, вирішив побувати на черговій інавґурації, яка мала відбутися у столиці в січні 1997 року.

Як тодішній головний редактор чикаґської україномовної газети „Час і події", я одержав дозвіл приєднатися до 15-тисячної журналістської братії, щоб висвітлювати другу інавґурацію Президента Била Клінтона. Тоді ж я у бібліотеці Конґресу поповнив свої знання стосовно історії інавґурації.

Цього разу, після президентських виборів у листопаді 2004 року, будуть вжиті більш посилені заходи безпеки, зокрема ускладнився процес акредитації представників засобів масової інформації. Але нагадаймо дещо з історії.

Отже, перша інавґурація відбулась у Вашінґтоні у 1801 році, коли президентом став Томас Джеферсон. Попередні до нього глави держави Джордж Вашінґтон та Джон Адамс обійшлися без таких урочистостей.

Названі вище президенти не влаштовували святкових прийнять, вважаючи, що молода країна не може собі дозволити витрачати кошти на бенкети. Однак, президент Джеймс Медісон був іншої думки – саме він у 1809 році вперше організував урочистий бенкет, який завершив процедуру інавґурації.

До початку XIX століття інавґурації проводилися тільки у закритих приміщеннях, а президент Джеймс Монро вирішив у 1817 році перенести церемонію на міську площу, на яку запросили більше мешканців столиці.

Перший телевізійний репортаж, присвячений інавґурації Президента Гарі Трумана, був показаний у 1949 році. Відгукам телеглядачів не було кінця-краю. Всі раділи з того, що мали можливість відчувати себе учасниками урочистей.

Стало доброю традицією, закладеною ще засновниками США, що під час інавґурації обраний президент звертається до американського народу з промовою. Тривалість виступу ні в яких документах не визначена, також не визначено, про що повинен говорити глава держави. Ці питання вирішують самі президенти. У кожного був свій підхід до промови, в якій переважно йшлося про програму дій на наближчі чотири роки.

Реґлямент виступу кожен президент теж встановлював сам. Промовцем-рекордсменом заслужено вважається Вільям Гарісон, промова якого тривала 105 хвилин. В той день, а це сталося 20 січня 1841 року, у Вашінґтоні стояла досить прохолодна погода, люди мерзли, багато з них навіть захворіли. Захворів і сам президент Гарісон, який помер через місяць від запалення легенів,

Найкоротшу промову виголосив перший президент Америки Джордж Вашінґтон, його виступ тривав всього дві хвилини. Текст промови містить 133 слова.

Президент Бил Клінтон користувався славою справжнього оратора, його інавґураційна промова, виголошена 20 січня 1997 року, тривала 22 хвилини.

Президент Роналд Рейґан збирався на своїй інавґурації, в січні 1985 року, виступити з великою промовою. Та на перешкоді стала погода. В той день вдарив сильний мороз, і святкування довелося перенести в тепле приміщення. Текст промови Р. Рейґан обмежив до 18 хвилин.

В історії США відомі випадки, коли президент не проголошував інавґураційних промов. Так, наприклад, сталося з віце-президентом Джералдом Фордом, який дав клятву у Білому Домі перед Верховним суддею Вореном Берґером. Це сталося 9 серпня 1974 року, після відставки Президента Ричарда Ніксона. Також не виголошував промови і віце-президент Линдон Джонсон, який став президентом у 1963 році, після вбивства Джона Кенеді. А через рік Л. Джонсон переміг на виборах і виголосив свою інавґураційну промову у січні 1965 року.

В Америці не роблять секрету з того, скільки коштує кожна інавґурація. Про ці цифри можна довідатись в періодичній пресі. Рекордсменом витрачання коштів на свою інавґурацію став Джордж Буш-старший, який витратив у 1989 році 41,3 мільйона долярів. Другий рядок займає Бил Клінтон – 35,1 мільйона дол.

Роналд Рейґан спочатку був проти великих урядових витрат, однак, у 1985 році витратив на інавґурацію 31,7 мільйона дол

До президентів, які не погоджувались на великі витрати, слід віднести Линдона Джонсона (8.7 млн. дол.), Джона Кенеді (6.7 млн. дол.) та Двайта Айзенгавера (5.7 млн. дол.).

За останні десятиліття розповсюдження набула практика проведення платних бенкетів після інавґурації. Команда Буша-мол. якраз має намір влаштувати 20 січня 2005 року бенкет в одному з найкращих готелів Вашінґтону. Вартість квитка – 100 тисяч долярів.

Багато країн світу запозичили у США церемонію проведення інавґурації, в тому числі і Україна, яка обрала Віктора Ющенка новим президентом. За повідомленням штабу глави держави, інавґурація має відбутися у Верховній Раді України. Окрім того, передбачається провести в столиці, на Майдані Незалежности публічну інавґурацію.

Анатолій Гороховський,
Чикаго

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Доповіді про УГВР з ретроспективи 60 років її діяльности

НЮ-ЙОРК. – Ряд доповідей на цю цікаву тему виголосили наприкінці листопада в приміщенні НТШ–А в Ню-Йорку відомі знавці та учасники подій останніх 60 років.

На жаль, незважаючи на цікавість інформацій, поданих доповідачами, кількість слухачів була дуже скромна.

Імпрезу відкрив Євген Стахів, підкреслюючи, що 60-річчя УГВР було відзначене святково в Україні впродовж літа при численній співучасті прихильників УГВР та зацікавлених темою слухачів.

Першим доповідачем в Ню-Йорку був проф. Олександер Мотиль, який з властивим йому знанням та педагогічним хистом проаналізував дві популярні течії – тоталітаризм та демократизм і їхній вплив на стан европейських народів, зокрема на українську спільноту.

Зовсім інакший характер мала доповідь Надії Світличної, яка дуже конкретно та з відкритим серцем розповіла про співпрацю між шістдесятниками і УГВР та про активну участь цілого ряду українців із США у „відродженні" України, які довгі роки, незважаючи на переслідування з боку КҐБ, допомагали тим, яких опісля названо „шістдесятниками". Вона особливо підкреслила, які тісні зв'язки мали шістдесятники з членами „Прологу" і як багато ця співпраця допомогла українській справі.

Останній доповідач, д-р А. Камінський, говорив про соціяльний та економічний аспект програми УГВР, яка була добре випробувана та прийнята Першим великим збором УГВР. У поєднанні з іншими визвольними рухами в Україні вона могла створити сильну українську державу. На жаль, цього з різних причин не сталося.

Усі три доповіді були незвичайно цікаві та кинули жмут ясного світла на довголітню діяльність УГВР.

Надіємося, що вони будуть невдовзі видані друком та цим дадуть можливість ознайомитися з ними широкому загалові України.

О. К.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 23 СІЧНЯ 2005 р.

Дітройт, Миш. Річні загальні збори 175 Відд. УНС відбудуться о год. 1-ій по пол. в Українському Культурному Центрі, 26601 Ryan Road, у Ворен. Після ділової частини нарад, товариська гутірка при каві й солодкім. Усіх членів нашого Відділу запрошуємо до участи в загальних зборах щоб висловити свої думки відносно братської і суспільно-громадської діяльности, а при тому провести час серед Ваших приятелів та близьких знайомих. Якщо на означену годину не прибуде відповідна кількість членів, збори почнуться на півгодини пізніше без огляду на кількість присутніх.

За Управу: Леся Лаврин, фін. секретар

Канадці-волиняни – для України

ВІННІПЕГ, Канада. – П'ятдесят років успішно працюють в Канаді Інститут дослідів Волині і Товариство „Волинь". Зокрема це видавнича діяльність і пов'язане з нею пересилання україномовних видань для бібліотек і навчальних закладів в Україні. Лише за два останні роки Інститут і Товариство вислали в Україну 240 великих пакунків власних видань, кожен вагою 30 кілограмів. Протягом років цією справою безкорисливо займався гурт ентізуястів на чолі з св. п. Іллею Онуфрійчуком, а уможливили цю діяльність щедрі жертводавці, особливо св. п. д-р Сергій і Марія Кротюк, з Денверу, Кольорадо, США.

За ці пів віку 375 членів Товариства „Волинь" вже відійшло у засвіти. Панахиду за їхні світлі душі 24 жовтня 2004 року в Всеканадській Митрополичій катедрі Святої Трійці відслужив о. Олександер Гаркавий, при сослуженні отців С. Кіцюка, В. Слюзаря і Д. Лучака.

Після Панахиди відбулася поминальна трапеза, приготована членками Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки. Про діяльність Інституту дослідів Волині і Товариства „Волинь" розповіли у своїх виступах голова Управи Сергій Радчук і секретар Управи Надія Шаварська.

Управа Товариства „Волинь"

Сім автобусів виборців

ПАРМА, Огайо. – 25 грудня, о 10-ій год. вечора від Українського православного собору св. Володимира вирушили сім автобусів до Вашінґтону, Д.К. Ці автобуси, що були організовані Українськими злученими організаціями Великого Клівленду, повезли понад 350 громадян України на закордонну виборчу дільницю для голосування 26 грудня на виборах президента України. Перед від'їздом священики православного собору св. Володимира і Української католицької церкви св. Андрія очолили збір у молитві за безпечну подорож та успішні вибори в Україні. На фото: Священики проводять молитву перед від'їздом виборців до Вашінґтону для участі у повторному голосуванні 26 грудня.

Н. Н.

24 січня: Літургія і похід в обороні життя

Протопресвітерат Делмарва і Апостолят родинного життя при Філядельфійській Архиєпархії УКЦ запрошують всіх членів нашої громади до Вашінґтону, ДК, в понеділок, 24 січня 2005 р., на Літургію і похід в обороні життя.

Архиєрейська Свята Літургія, очолювана Митрополитом Стефаном Сорокою, почнеться о 9-ій ранку в Українському крайовому соборі Пресвятої Родини, на 4250 Harewood Rd., NE, в місті Вашінґтоні. О 12-ій по полудні почнеться маніфестація за життя в центрі міста біля пам'ятника Вашінґтона, а о 1:30 відбудеться похід за життя від пам'ятника Вашінґтона до Верховного Суду.

о. декан Тарас Р. Лончина

До 25-річчя організації „Американці в обороні людських прав в Україні"

НЮАРК, Н. Дж. – Минає 25 років від того часу, коли була створена організація „Американці в обороні людських прав в Україні" (АОЛПУ). В травні 1979 року зійшлися активісти, які зрозуміли потребу такої організації. Події в Україні і в СССР – переслідування дисидентів і членів Гельсінської групи – диктували потребу працювати в професійний і послідовний спосіб. І тому на основі Комітету оборони Валентина Мороза утворилася АОЛПУ. Настала потреба леґально оформитися.

Сім співзасновників – Володимир Багрій, Володимир Боднар, Михайло Чайківський, Данило Марчишин, Ігор Ольшанівський, Іван Ориняк і Євген Перейма зійшлися в бюрі адвоката Теодора Романкова і підписали параґрафи інкорпорації. 4 грудня 1980 року організація дістала легальний статус і звільнення жертводавців від оподаткування. Захист прав людини в Совєтському Союзі в загальному, і зокрема в Україні, – це було важке і подвижницьке завдання, але АОЛПУ працювала і далі працює в цьому напрямі вже 25 років. Від того часу важливі події сколихнули світ: Чорнобильська аварія, падіння „Берлінської стіни", розпад „імперії зла". З того потрясіння Україна вийшла на поверхню як незалежна держава. Це явище – безкровна перемога – було завершенням мрій, які леліяли українці сотні років. Можливо, що ця пора завершилася занадто несподівано і легко, люди України не були до неї підготовлені.

Мале число поборників демократії не було спроможне передати населенню ідеалів волі, демократії і поваги до прав людини. Було замало часу, людей і грошей, щоб провести ефективну кампанію. Влада і впливи залишилися в руках комуністичної номенклятури, яка перефарбувалася з „червоного" на „синьо-жовте".

Після подій 1991 року багато людей радили припинити діяльність АОЛПУ, бо вже ніби все в порядку в Україні і не треба боронити прав людини. Ми бажали і мріяли, щоб це було правдою. В нашій наївності ми теж тішилися незалежністю України. Але наслідки 74-літнього панування комуністів позначилися на реаліях.

Сьогодні Україна усе ще перебуває під гнітом проблем, порушень прав людини, браку свободи преси, переслідувань і вбивств політичних діячів і туристів, контролі ЗМІ з боку уряду, корупції, стаґнації економії і безробіття у великих маштабах, що спонукує сотні тисяч українців шукати заробітків за кордоном, викликає торгівлю „живим товаром" – жінками і дітьми.

АОЛПУ дійшла до вершини своєї діяльности у 1980-их роках. Через скорочення числа членів і фондів активність організації значно зменшилася. Але почуття відповідальности і вірности Україні не послабли. Найновіші події в Україні засвідчили, що ще багато випробувань і праці – перед нами. Порушення прав людини продовжуються.

Ніна Карпачова, уповноважена Верховної Ради у справах прав людини, звітує, що в 2002 році в тюрмах України 12,000 в'язнів були піддані знущанню і тортурам. Ми дістаємо багато листів і просьб про допомогу людям в Україні, яких переслідують урядовці і „силовики" України. Багато громадян не мають доступу до правної оборони.

Через сумну реальність в Україні почуваємося зобов'язаними продовжувати оборону прав людини, там, і де це потрібне.

Володимир Боднар

Прем'єра фільму відбулась в автобусі

КЛІВЛЕНД, Огайо. – Прем'єра фільму „Помаранчева революція" відбулася в нетрадиційний спосіб: в ніч на 26 грудня колона з семи автобусів вирушила з Клівленду до виборчої дільниці у Вашинґтоні. Керівник кожної групи одержав відеокасету з двогодинною відеорозповіддю про події в Києві. Люди мали відчуття, ніби самі побували на Майдані незалежности в буремні дні „Помаранчевої революції".

Морозні ночі, засніжене наметове містечко, мільйонноголосе „Свободу не спинити!", над майданом – суцільне плесо помаранчевих та жовто-блакитних кольорів. Такого Україна ще не знала. Нація остаточно встала з колін. Фільм має велику історичну цінність і розрахований на показ без всяких обмежень.

Створений він на кіностудії „Заграва" в Клівленді. Замовити відеофільм можна телефоном: (440) 885-2272, (216) 323-2605 або електронною поштою: kozakpetro@yahoo.com. Вартість – 25 дол. з поштовими витратами.

Петро Ващик

Різдвяні і новорічні привітання українцям в Іраку

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Український Народний Союз привітав із Різдвом Христовим американців українського походження, які у складі міжнародних коаліційних військових сил служать в Іраку або як дипломати чи члени різних американських представництв беруть участь у відбудові цієї країни.

В наших Різдвяних привітаннях ми висловили українцям і українкам в Іраку щире захоплення їхньою мужністю, високим почуттям обов'язку перед своєю країною і перед людством, адже захист свободи і демократії в цілому світі є найважливішим і найпочеснішим завданням.

Усім їм – міцного здоров'я, успіхів, миру і щасливого повернення додому!

Оксана Тритяк
Головний організатор УНСоюзу

Громадська...

(Продовження зі стор. 1)

Першим промовляв Борис Зварич, який побував в день виборів на 40 дільницях Полтавщини. Він розповів про те, як у Києві так звані „яники" – прибічники Януковича, масово переходили на бік „помаранчевих" після того, як їх гостинно зустріли кияни, привітали і нагодували. Спроби зашкодити виборові В. Ющенка мали характер, який не могли зауважити спостерігачі ОБСЕ, котрі не знали української мови і не орієнтувалися в ситуації. В деяких селах, наприклад, було оголошено, що за виборцями приїдуть авта, щоб перевезти їх в те село, де відбувається голосування, насправді ж авта прибули тільки в ті села, де більшість голосувала за Януковича.

Леонард Мазур підкреслив зауважену ним велику різницю в настроях людей між 1991 і 2004 роками. Щодо труднощів перебування в зимовій Україні він сказав, що мама йому сказала: „Треба їхати!". І це було вже невідворотне рішення для нього.

Петро Палюх, котрий відвідав як спостерігач виробниче об'єднання „Південмаш" і село Китайгород біля Дніпропетровська, зауважив, що 26 грудня багато виборців, які раніше підтримували Януковича, перейшли на бік Ющенка після виявлення порушень на виборах. В Китайгороді люди виявили особу, яка була у складі виборчої комісії і викрала бюлетені 621 прихильника Ющенка, Виборці добилися відсторонення цієї людини від організації виборів. До П. Палюха підійшла член виборчої комісії і сказала, що представляє штаб Януковича, але не голосуватиме за нього.

Орест Темницький був біля кордону Росії, за 10 кілометрів від цієї держави. Прийняли спостерігачів гостинно, говорили з ними українською мовою, а водій, який возив їх, говорив усім: „Це мої спостерігачі!". На засіданні виборчої комісії одна владна жінка намагалася впровадити порядок, непередбачений законом, то після втручання спостерігачів її усунули від проводу в комісії і доручили його особі, обізнаній з законом, текст якого, до речі, привіз до села Орест Темницький.

Наталка Домарацька побувала на чотирьх дільницях Донецька, де її зустріли спершу неприхильно, навіть заборонили познайомитися з членами комісії, але впродовж дня їй вдалося встановити приязні взаємини з комісією. Зате на іншій дільниці вона виявила подвійні списки для голосування.

Микола Ковальов побував у в'язниці в Катеринівці, де в'язням натякнули, що Янукович в разі його обрання, випустить їх на волю. Не дивно, що усі були за Януковича. Але вже в другій турі 650 в'язнів збагнули, що їх дурять, і голосували за Ющенка. Вдалося виявити серйозне порушення, коли в єпархіяльне управління УПЦ Московського патріярхату було доставлено провокаційні, нелегально надруковані летючки проти Ющенка і зібрано близько ста службовців, яким розповідали, як агітувати проти нього. Це зібрання було заборонене, летючки вилучені. Микола Ковальов розповів про дії Лади Рослецької, яка мужньо стала на захист виборців, голоси яких намагалися зневажнити прихильники Януковича.

Іван Буртик і Михайло Козюпа відкривають зустріч

Д-р Юрій Савицький цікавився психологічними аспектами сучасної України. Він побував в Донецьку, де відчув велику непоінформованість населення (подекуди взагалі не чули про другого кандидата, крім Януковича), заляканість людей. Недоліком було й порушення приватности голосування, коли бюлетені опускалися до скринь так, щоб керівник установи, який стояв біля скрині, міг бачити, за кого голосують його підлеглі. Д-р Юрій Савицький відзначив появу в Україні молоді, яка не знає властивого старшим страху перед владою, перехід значої частини російськомовного населення на бік Ющенка, відчутне провідництво представників західніх областей.

Марта Кокольська, яка було спостерігачкою на закордонній виборчій дільниці в Ню-Йорку, висловила жаль з приводу того,

(Закінчення на стор. 13)

Каміля Гук: „Дякую спостерігачам за їхню працю".

Марта Кокольська: „У США тисячі громадян України були позбавлені можливости голосувати".

Ярослав Куземчак: „Як адвокат я є представником закону"

Заля в „Рамаді" була вщерть заповнена

Вони були спостерігачами на виборах в Україні

Громадська...

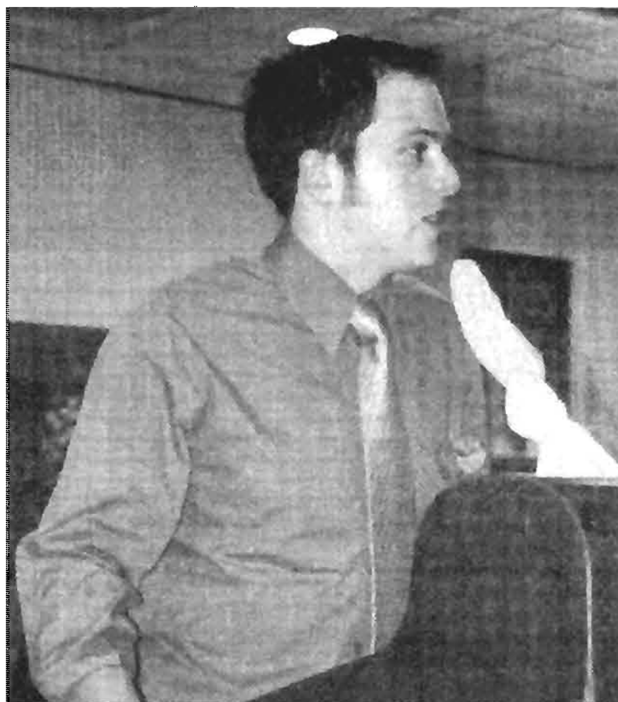
(Закінчення зі стор. 12)

що тисячі громадян України в США були позбавлені можливости взяти участь у виборах (тільки в Сієтлі їх є понад 173 тисячі). Вона також розповіла про зростання числа виборців від тури до тури в Ню-Йорку, хоча прибуття на дільницю для багатьох було пов'язане зі значними труднощами.

Поділилися враженнями журналіст Тома Гаврилко, Михайло Целюх, Андрій Панас, Ігор Бандич, Ярослав Куземчак, Михайло Галібей.

Біля мікрофону у залі виступили Емілія Гук, яка згадала свого покійного батька, котрий мріяв дожити до таких змін в Україні, Юрій Бланарович, який зупинився на забезпеченні електронного зв'язку в часі виборів. Було задано також чимало запитань.

Учасники зборів схвалили вітального листа від координаційної ради УККА штату Ню-Джерзі Президентові України Вікторові Ющенкові.

Михайло Целюх: „Ми допомогли Україні".

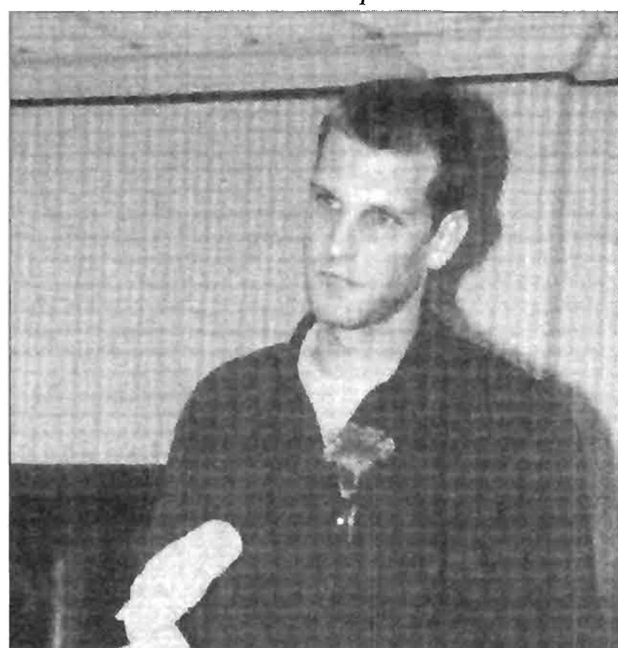
Леонард Мазур: „Я відчув велику різницю між 1991 і 2005 роками".

Михайло Галібей: „Я був у безпеці, бо мене супроводжували озброєні вояки"

Борис Зварич: „Прихильники Януковича запитували, коли ж їм заплатять за голоси?".

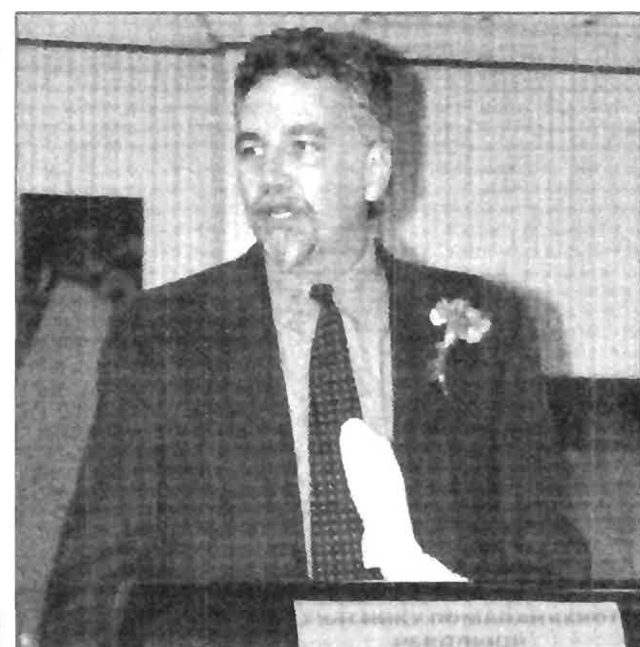
Андрій Панас: „Сумлінно працював на виборах редактор „Українського тижневика' Андрій Нинка".

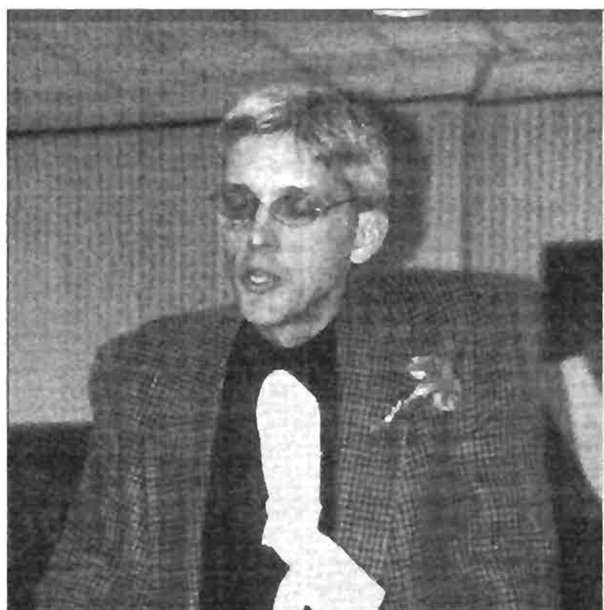
Петро Палюх: „Багато виборців 26 грудня перейшли на бік В. Ющенка".

Наталка Домарацька: „Спершу мені забороняли розмовляти з членами комісії".

Тома Гаврилко: „Я всім нагадував, що я – українець".

Орест Темницький: „Водій намагався нагодувати нас за власні кошти".

До спостерігачів - наших потенційних авторів

В історичні дні „помаранчевої революції" в Україні українські громади в США, Канаді і Західній Европі не лише думками і серцями єдналися з київським Майданом Незалежности, але й виявили свою активну підтримку боротьбі народу за демократію в той важливий спосіб, що послали на третю туру президентських виборів сотні спостерігачів. Всі подробиці, пов'язані з виконанням цього доручення, заслуговують на найдокладніше віддзеркалення в нашій пресі. Тому запрошуємо усіх спостерігачів, україномовних і англомовних, поділитися своїми враженнями з читачами „Свободи" і „Українського Тижневика".

Редакція

МОВА ПРО МОВУ

Мовонько наша рідна!..

Свідоме життя – національно несвідоме без знання рідної мови.
В. Гілевич

За ставленням людини до своєї мови можна судити про її громадську вартість. Байдужа до рідної мови людина – дикун.
К. Паустовський

З цікавістю читаємо у „Свободі" рубрику „Мова про мову". Бо ж мова служить засобом спілкування між людьми – усна, писемна, штучна міжнародна мова Есперанто, шрифт Брайля для сліпих.

Зміст рубрики укладено у послідовному порядку – від найгостріших, найпроблемніших питань мови до малочутливих, терпимих. Звертає на себе увагу стаття відомого мовознавця Олександра Пономарева „Тернистий шлях українського правопису". Це досить просторий огляд змін правопису за різні періоди часу, заходами правописних конференцій, комісій і з участю відомих мовознавців, літераторів, істориків. Ось читаємо: „Становлення української літературної мови на народній основі". Ясно, що першоджерелом літературної мови становить мова народу, обдарована своєрідним фолкльором і діялектами – київським, полтавським, чернігівським, подільським, лемківським, гуцульським. Звідси і перлини літературної творчости наших видатних письменників.

Окрему увагу привертає, коли читаєш надруковане, – *„планова-но"*. Очевидно, редакція свідома, що негоже правити мову такого відомого мовознавця і постійного консультанта „Свободи" з філологічних питань, як доктор філологічних наук Олександер Пономарів. „Зм'якшеного **„л"** не вживали ж Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Тичина, Сосюра, Корнійчук, Загребельний, Гончар. Зокрема Великий Кобзар вживав тільки тверде **„л"**:

У дві лави задніпрянці
з москалями стали.

Природі нашої мови також чужа літера **„ґ"** (за винятком – *ґазда, ґанок*). Бо **„ґ"** більш властиве фонетиці російської мови (*ґлава, ґора, ґалічанє*) і фонетиці польської мови (*ґлова, ґура, Ґаліція*).

Ще газета „Українські вісті" публікувала дискусію з філологічних питань між президентом УВАН Юрієм Шевельовим і якимсь „В. О.". Академік Шевельов доводив, що „наукові установи не повинні займатися справами мови. Бо мова мінлива як мода. Вчора в спідниці, сьогодні – в штанах". І справді, усякі старання наукової думки наздогнати постійний розвиток мови – марне гаяння часу і зусиль. Не допоможе тут і штучна видозміна правопису. Вражі спотворювання нашої мови русизмами, полонізмами, германізмами – наявний арґумент. При цьому наявний і зворотний процес – українізація російської мови (*хата, межа, гроші, харчі, прапор, лютий, лістопад, округло, за кордоном, протока*, замість *„пролів"*, *приватизація*, замість *„частная собственность"*. Щоб це знати, варто мимохідь читати російську літературу, пресу. Бо незнання – не арґумент. В сенсі переконань, мовляв, спотворення нашої мови належить тільки чужим впливам. Стаття „Тернистий шлях..." нагадує про „зближення мов та їхніх правописів" за радянських часів. Було. Була і думка – щоб не сталося вавілонське розмаїття мов – вжити міжнародну мову Есперанто. А нині, хто не бачить вочевидь запозичення російською мовою української – допоможе шрифт Брайля для сліпих. Ще хочеться висловити думку з приводу завваги: „Мова – наш дім, наша доля". Це вже як із стародавньої мови художньої літератури латині „Pro Domo sua" – у своєму домі про себе. Подумати тільки, радянські часи вже загули і мохом поросли, зате тривають свої, домашні мовні міжусобиці – „Не читав, але проти", „Мені не подобається", „У нас так не кажуть" – засвідчує проф. Пономарів.

Львів'янка Ірина Фаріон написала книжку „Правопис – корсет мови?". Гнітюче переживання корсету пояснить власна дружина чи пасія. Ірині Фаріон йдеться про „істини нашого дому, що відповідатимуть природі нашої мови". Та й справді, природу нашої мови затиснула у корсет... скрупульозна наукова думка.

Заввагу „Чому нема порядку в написанні чужих імен?" – коментує редакція: „Їх давно українізували фолкльор і література. Згадаймо Шевченкове: *„Цар Микола"*. Шевченко писав теж про Яна Гуса і називав його – Іваном.

Заввага „наголоси – не проблема". Це залежить від особистого відчуття смаку. Комусь смакує чути без проблем – *Пе́тлюра, Гру́шевський, „Свобода́"*.

Виходячи з такої мовно-правописної ситуації, напрошується, таке, знаєте, сакраментальне питаннячко: чому незчисленна когорта мовознавців, літераторів, істориків не в стані остаточно упорядкувати єдиний правопис української мови? Якщо хтось знає відповідь на це, то скажіть. Не мовчіть!

В. Остапенко,
Вашінґтон

Читаймо Ю. Шевельова!

От і знову м'яке **„л"** отруює людині життя! Як легко стало б нашому авторові, якби залишилося тільки тверде. І мені також, бо зовсім не хочеться порпатися, вже вкотре, у словниках, шукаючи за доказами, що м'яке **„л"** в добрі старі часи чулося цілком затишно навіть у „великій", всеукраїнській літературі. Вже був зібрався посилатися на Б. Грінченка, на П. Чубинського, на С. Караванського – аж тут очі ще раз зупинилися на згадці про дискусію з філологічних питань між президентом УВАН Юрієм Шевельовим і „якимсь В. О." Пішов до редакційного архіву і – о, леле! – виявив дивний збіг обставин: в журналі „Нові дні", в ч. за липень-серпень 1983 року, проф. Ю. Шевельов вміщує свій „Відкритий лист у відповідь на закритий лист", подаючи цей останній в повному обсязі перед своїм текстом. Й ось під цим „закритим листом", на який відповідає видатний мовознавець, стоїть підпис: В. Остапенко. Ну й історійка!

І все ж не збіг прізвищ тут головне, а сутність дискусії. І на місці „нашого" В. Остапенка я б не називав однофамільця „якимсь В. О." – хоч би тому, що лист „тамтого" В. Остапенка – вельми непростий і порушує не вигадані, а реальні мовні й білямовні проблеми. Недаремне ж проф. Ю. Шевельов змушений був відповідати аж у шістьох розділах своєї статті. А в 3-му розділі президент УВАН зупиняється на тому „пункті, де автор листа великою мірою має рацію – з приводу того, що багато членів Академії не говорять (і часто не пишуть) доброю українською мовою. Свята правда. І дуже прикра". І хоч далі проф. Ю. Шевельов стверджує, що „справа мовної поправности не зв'язана зі справою наукової вартости. Можна бути першорядним науковцем і говорити препоганою мовою", все ж „тамтой" В. Остапенко висловлює самозрозуміле, цілком закономірне і ще й сьогодні актуальне побажання – щоб наші академіки розмовляли бездоганною українською мовою.

Проте ці два листи цікаві ще одним збігом: **„тамтой"** і **„цей"** В. Остапенко з однаковою завзятістю виступають проти пом'якшеного **„л"**. **„Тамтой"**: *„Ви що, панове, забули, що історична і фізіологічна фонетика таких слів, як* ***план, блок, лава, планета*** *– вимагають твердої вимови?"*. **„Наш" В. Остапенко**: *„зм'якшене „л" не вживали ж Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Тичина, Сосюра, Корнійчук, Загребельний, Гончар..."*.

Ну, п'ять останніх авторів аж ніяк не можуть служити арґументом проти м'якого **„л"** – вони були змушені писати „правильно". А от щодо Івана Франка, то навіть у понівеченому редакторами радянському виданні 1964 року незміненим залишився заголовок одного вірша – „О. Люнатикові". Ось перед нами – „Літературно-Науковий Вістник" з 1899 року, зі статтею І. Франка „Із історії „москвофільського" письменства в Галичині". Читаємо: *„Патальоґічні прояви людського духу..."*, *„Відповідно до нових схолястичних принципів..."*, *„Пригадую собі, як я ще в перших ґімназіяльних клясах..."* – прикладів безліч.

І для Лесі Українки м'яке **„л"** не було чужим, в її листах знаходимо: „Кімпо**лю**нга", „нове**ля**", „ін**флю**енца". В листі до Івана Франка Леся підкреслює: *„...Я стою за правдиву фонетичну правопись (радикальну)..."*. Правда, Тарас Шевченко не вживав пом'якшеного **„л"**, але запитайте текстологів – і вони скажуть, що правопис автентичного „Кобзаря" разючим чином – також „заслуга" вірнопідданих редакторів! – відрізняється від того, який ми знаємо. Взагалі на Шевченка, чистий і безсмертний дух поезії, незручно посилатися в розумінні „букви".

Але читаймо далі відповідь проф. Ю. Шевельова – визначного, світового рівня, і незалежного від будь-якої коньюнктури українського мовознавця:

„...Українська Академія Наук у США ніколи не дискутувала питань правопису. З самого початку вона дотримувалася й дотримується правопису 1928-1929 року, упорядкованого (і до речі, не в Харкові, а таки в Києві) одним з найбільших знавців української мови – Олексою Синявським... Цей правопис... має свої хиби, часом великі. Кажучи теоретично, в дечому його варт було б переглянути... Правописи можна удосконалювати, щоб вони краще „личили" мові. Та тут є велика перешкода. Кожний правопис мусить бути законодавчо впроваджений і вимаганий. Еміґрація не має і не може мати такого законодавчого органу. У таких обставинах краще мати недосконалий правопис, ніж правописну анархію.

Могла б бути ще одна можливість – прийняти правопис, законодавчо запроваджений на Радянській Україні. Але він, як це знає кожна дитина, русифікаційний і розрахований на зміни в самій мові. І кожна його нова, дальша зміна приносить дальший крок до русифікації. Якщо ми сьогодні приймемо цей правопис, ми ніколи не зможемо спинитися.

Докази на це можна наводити десятками. Один з них подає нехотячи сам автор листа. Він заявляє: „Історична і фізіологічна фонетика таких слів, як ***план, блок, лава, планета*** *вимагають твердої вимови"... Якщо справді такі вимоги української мови щодо* ***л*** *у позичених словах, то будьте послідовні, шановний авторе, і не кажіть і не пишіть* ***пляж****, а пишіть* ***плаж****, не пишіть* ***ілюзія****, а пишіть* ***ілузія****, не пишіть* ***Фінляндія****, а пишіть* ***Фінландія****, не кажучи вже про нашу бідну* ***пляшку****, яку треба було б переробити на* ***плашку****. Справді, чи Ви коли-небудь замислилися над тим, чому Ви кажете* ***план****, але* ***пляж****? Чому Ви кажете* ***Фінляндія****, але* ***Ірландія****? Ніяких вимог української мови, чи то історичних, чи то „фізіологічно-фонетичних" за цим нема. Є за цим тільки одне: так говориться по-російськи. І є неписана засада радянської мовної політики: українська мова не має права на власні форми чужомовних слів. Усі чужомовні слова повинні мати російську форму. А це – один із способів звести українську мову до рівня діялекту... Звичку казати й писати* ***плян****, але* ***пляж*** *прищеплює школа. А коли звичка прищепилася, навіть безсумнівно щирі українські патріоти починають з запалом, з пристрастю боронити прищеплене..."*.

Ми вміщуємо такий великий уривок з відповіді „тамтому" В. Остапенкові, оскільки вона є актуальною і для нашого автора-однофамільця. Щодо „сакраментального питаннячка", то після проф. Ю. Шевельова, після статтей професорів В. Німчука, О. Пономарева та багатьох інших філологів лише той не знає, чому досі нема єдиного правопису української мови, хто не хоче цього знати.

Петро Часто

Космацькі прізвища і прізвиська

Космач – визначний центр суспільного, культурного, мистецького й національного життя. Значна частина жителів Космацької Гуцульщини воювали в загонах Олекси Довбуша проти польської шляхти, згодом – в УПА. Немало космачан воювали і в Січових Стрільцях. З'ясувавши загалом, що таке Космацька Гуцульщина, придивімося до прізвищ і прізвиськ її жителів. „Тлумачний словник української мови" тлумачить „прізвище" як найменування особи, набуте при народженні або вступі в шлюб, що передається від покоління до покоління і вказує на кровну спорідненість. В царській і совєтській імперії на Слобідській Україні, Поділлі, Поліссі, Таврії замість традиційних українських прізвищ **Шевченко, Пархоменко, Івахненко, Павленко, Онопрієнко** з'явилися – *Шевченков, Пархоменков, Івахненков, Павленков, Онопрієнков*, а замість **Колесників, Килимників, Мельників, Бортників** – *Колесникови, Килимникови, Мельникови, Бортникови* тощо.

Прізвища Космацької Гуцульщини, які мають закінчення **-як/-як, -ук/-юк/**, рідше **-ів/-їв** в основному залишились без зміни, однак і тут далася взнаки рука Москви – вилучила з космацьких старих прізвищ букву **-є** замінивши її літерами **-е** або **-я**, а букву **ґ** – буквою **г**. В цей спосіб у Космачі виникли „нові": *Горганюк, Герчук* замість традиційних **Ґорґанюк, Ґерчук**, а також *Дуденчук* замість **Дуґенчук**. Потерпіли і старі космацькі прізвища з суфіксом **-єк**: *Нагірнєк, Топузєк, Полагнєк, Довірєк, Луцєк, Полєк*, виникли прізвища з суфіксом -як: *Нагірняк, Топузяк, Полагняк, Довіряк, Луцяк, Поляк* і вже настільки прижилися, що молоде покоління космачан навіть не запідозрює, що прізвища їхніх прадідів звучали і писались інакше. Бували випадки, коли навіть рідні брати мали різні прізвища, бо як їм видавали метрики, то одному прізвище змінили, а в іншого залишилось старе.

Традиційні космацькі прізвища без будь-яких змін збереглися лише в працях Оскара Кольберґа, Володимира Шухевича, Романа Гесимчука, численних архівних документах. Та – в діяспорі.

Основними чинниками виникнення прізвищ космацьких гуцулів були: назви домашнього заняття чи професії, назви місця проживання або етнічні ознаки, назви явищ природи і назви рослин чи тварин тощо. В давнину нерідко спочатку виникали прізвиська, а вже згодом з окремих прізвиськ формувались прізвище. Так, за даними „Інвентаря Космача 1727 та 1780 років" простежуємо, що на основі тодішніх прізвиськ-прізвищ *Скваричів, Плеторич, Їсайшин, Жижайчук, Тиф'єк, Сірачук, Пожоґа, Ропкалька, Ожинчук, Дудейчанка, Глучомські, Клапцунів, Лючанські* утворилися сучасні прізвища **Скварич, Плиторак, Їсайчук, Зизатчук, Кіф'як, Сіреджук, Пожоджук, Робкалюк, Ожиняк, Дуденчук, Ключовський, Клапцуняк, Лючак...**

Найхарактернішими для Космацької Гуцульщини є прізвиська за родом занять: *Кушнірюків, Війтів, Капітанів, Попадюк, Менник, Секретар, Коваль, Побережник, Злісний, Шандарь, Дяків, Заколечничка, Колісникова, Пічкарь, Співаків, Чмілюків, Ткачишина, Вітишин*, а теперішні – *Кореспондент, Лісник, Поштальйон, Бармен, Ґінеколог, Аптикарька...* Іншу групу становлять прізвиська чужоземного походження, здебільша німецького, як, наприклад: *Ґенц, Сухман, Штіль, Гундер, Ґубер, Бліндер, Фокс, Шміґлянц, Штудир, Пінькас, Штуц*.

Спробуємо розтлумачити деякі з космацьких прізвиськ. Прізвисько **Будзюкови** виникло внаслідок того, що ці ґазди були досить багатими, мали худобу (вівці, корови, кози) і, звісно, виробляли багато будзів (сиру).

Прізвисько **Бабіїшин** з'явилось в той спосіб, що на тиф померли одночасно молодий чоловік і дружина, а їхні діти залишились жити з бабою. Коли хтось звертався до хлопців, то так і казали: „Василько Бабіїшин" або „Танасі Бабин".

Прізвисько **Хромиїв** з'явилось тому, що чоловік був хромий (кульгав на ногу).

Донедавна в Космачі було прізвисько „**Шестопалька**", яким називали жінку, котра мала 6 пальців...

До давніх космацьких прізвиськ зараховуємо – *Пачістків, Грицачишин, Николєшина, Курильців, Сопків, Кобинюччин, Далаб'юків, Пулькач, Процишин, Гандзілєчка, Ґалаґанючка, Талаґанка, Мишак, Мішкова, Вуглюків, Хахулька, Ґотур, Дикунів, Мокріїв, Никоришин, Кондак, Юрцикова, Міхалова, Пилник, Цьоцько, Брумба, Бохтан, Дахновий, Морощуків, Маріччуків, Талапачініків, Кривків, Василинюкова, Мушкатирчин, Масліників, Лесишин, Воробчишина, Ґорґанка, Шталиб'ючка*, а також – новітні прізвиська: *Джонсон, Дильдик, Шірім-Пірім, Йоксель, Бакальчик, Хімші, Фейштер* тощо.

Цікавим є прізвисько **Німчик**, яке з'явилося в той спосіб, що космацьку гуцулку Ксеню Кіщук було вивезено на примусову працю до Німеччини. Там у неї народився син Василь, який, повернувшись з мамою після війни до Космача, отримав прізвисько Німчик...

Давні прізвища Космацької Гуцульщини дають змогу уявити нам життя гуцулів у XVI-XX століттях у таких напрямках:

Адміністрація краю: *Старшок, Ґрунтовий, Присяжнюк, Ґрунтовчак, Запісяк, Писаренко, Тисячний;*

Економічне життя (ремесло): *Бербеничук, Мельничук, Кравців, Кравець, Кравчук, Ковалюк, Кірничук, Кушнірчук, Кукуцяк, Кошук, Слюсарчук, Токарчук, Мельник, Кошарук, Дудяк, Ткачик;*

Церковне життя: *Попович, Прощук, Дяченко, Дячук, Попадюк, Дяк;*

Торгівля: *Проданюк, Шинкарук, Шинкар.*

Від імені батька, матері, діда чи баби або інших предків у жителів Космацької Гуцульщини утворились так звані відіменні прізвище. Від імені **Полагна (Пелагія)** виникло прізвище *Полагнюк, Палашовська, Поланів*, від імені **Петро** – *Петрів, Петращук, Петрованчук, Петрицюк*, від імені **Павло** – *Павлюк*. Від імен та вживаних у Космачі варіянтів цих імен походять такі прізвища як: *Александрук, Арсенич, Андріїшин, Богданюк, Гаврилюк, Гаврук, Гарасим'юк, Гаврилко, Василащук, Ґандзійчук, Ґругорчук, Денисюк, Данилюк, Захарук, Ілюк, Іванчук, Івасюк, Кіндрачук, Кузьменко, Іванів, Стасюк, Семчук, Сеньон, Стефурак, Федорчук, Чорнищук, Остапенко, Стефанко, Сидорук, Стефанюк, Тарасюк, Юряк, Юсипчук, Юращук, Юрців, Яким'юк, Янкощук, Томащук, Якібчук, Яремчук, Машин, Стеф'юк, Глібовицька, Лесюк, Матійчук, Микитин, Максим'юк, Михасюк, Олексюк, Прокоп'юк, Климович, Луканюк, Микитюк, Антонюк, Федорощук, Юрин, Никорак, Якобішин, Куришяк, Антонишин, Марійчук, Маландюк, Сенішин, Федюк, Романюк, Петриджанка, Івасів, Борисюк, Романюк, Мисюк, Семенів...* Між іншим, прізвище на **-енко** не є суто космацькими, а походять вони з Слобідської України, а прізвище **Машин** – з Таврійських степів.

До прізвищ польського походження в Космачі належать такі – *Лясковський, Чаплінський, Ціхомська, Ключовська, Левандовська, Музолевський, Малиновська, Бженець, Якобічек, Крулєк, Томіцкий, Глучомський*, до німецько-єврейського: *Гибель, Миндель, Нафус, Макс, Цупер, Стомат, Шаперт, Кобес, Лівель, Розен, Шмерлєр*, французького походження – *Рош*, чеського – *Важан*, молдавського – *Москоглов*, азійського – *Джураєв*, російського – *Машин, Чуднов, Шостін, Лєонов* тощо.

Віриться, що прийде час – і прізвищами Космацької Гуцульщини зацікавляться лінґвісти, історики, археологи і напишуть нові сторінки історії Космача.

Дмитро Пожоджук,
лавреат нагороди ім. І. Огієнка.
с. Космач, Гуцульщина

Взялися за діло теоретики

Українська редакція Радіо „Свобода" повідомила, що в київському видавництві „Пульсари" побачила світ „Теоретична морфологія української мови". 400-сторінковий том містить 9 розділів, в яких автори аналізують поділ мови на частини мови і службові слова-морфеми. Це новий підхід, який не був характерний для кількох академічних курсів, виданих понад 30 років тому. Коментуючи, на прохання кореспондента Тараса Марусика, цю подію, один з авторів – доктор філологічних наук, професор Катерина Городенська сказала:

– Як відомо, донедавна у визначенні статусу частин мови траплялися неточності, помилки. Спираючись на засади, які свого часу випрацював професор Іван Вихованець, ми спробували послідовно на всьому українському матеріялі подати точний статус багатьох груп, клясів, слів. Наприклад, в одній площині з іменником, прикметником, дієсловом і прислівником, які є, на думку більшости, незаперечними частинами мови, подавали у традиційній граматиці і прийменник, і частку, і вигук, і звуконаслідувальні слова. Тепер ми для прийменника, сполучника, частки, запропонували статус службових слів-морфем.

На запитання, чи мала вплив на попереднє академічне видання граматики української мови політична ситуація в тодішньому Радянському Союзі, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії та граматики української мови Інституту української мови НАНУ Іван Вихованець відповів:

– Так, звичайно. Річ у тому, що попередні курси були витворені під панівною ідеологією метрополії. Після здобуття незалежности постало перед нами завдання: створити цей курс у національно-мовних вимірах. Багато явищ були нав'язані структурі української мови, наприклад, пасивні конструкції з часткою –ся: „Лекція читається професором". Це не властиве сучасній українській мові, так що ми, крім теоретичних міркувань, також стаємо на захист справжньої природи рідного слова.

Будьмо ж об'єктивні!

У рубриці „Мова про мову", вміщеній у „Свободі" 16 липня 2004 року Едвард Кухар, висловлюючи гарні, цінні думки, припускається, на жаль, несправедливого стверджeння, що „тільки „Свобода" твердо залишається на ґрунті Харківського правопису і провадить правильну, здорову мовну політику...".

Даруйте, але ця думка зовсім суб'єктивна та неправдива. Коли б шановний автор ознайомився з органом УБСоюзу „Народна Воля", а тижевик безперервно виходить від 1911 року, то не писав би такого. „Народна Воля" ніколи не відступалася від Харківського правопису і постійно дбає про чистоту мови.

Автор пише: „Якщо є хоч невелике середовище, для якого рідна мова – предмет уваги і турботи, то ми ще не пропали". Так, ми не пропали і не пропадемо, але ж будьмо уважніші до очевидних фактів і поважаймо одне одного, як це годиться в єдиній українській спільноті.

Микола Дупляк,
головний редактор
„Народної Волі"

Приклади недотягнень

Тепер мовознавці багато говорять про повернення нашій мові її природних рис і властивостей, і я вірю, що цей процес буде йти в парі з розвитком української державности, хоч покищо він повільний і ще довго даватимуться взнаки мовні впливи колишніх окупантів на наших прадідівських землях, ще не раз будемо спотикатися на граматичних чи лексичних недотягненнях.

Зокрема мене дивує, коли в україномовній пресі знаходжу неправильну відміну живих і неживих іменників чоловічого роду. Наприклад: „Ми одержали листа", „Дівчина подала гарбуза". Правильно: „Ми одержали лист", „Дівчина подала гарбуз". Але, звичайно, треба: „Дякуємо за коня". Звідки і з яких часів походить ця неточність? Тим більше, що в російській, і в польській мові подібні іменники вживаються граматично правильно: „Спасибо за карандаш", „Dziekuje za list".

Тепер щодо точности слововживання. Хоч навіть у Т. Шевченка читаємо: „Лічу в неволі дні і ночі, І лік забуваю...", слово „лік", найімовірніше, потрапило до нас з польської мови. Це ж стосується слова „далі". Правильно – „дальше".

У різних спогадах зустрічаємо речення: „Як я був маленький...". Поукраїнськи буде правильно: „Коли я був маленький".

Буду вдячний читачам, які відгукнуться на ці мої зауваження.

Едвард Кухар,
Новел, Н. Дж.

Розділ „Мова про мову" веде редактор „Свободи" Петро Часто

Батурин все голосніше свідчить...

Розкопки ям, де у гетьманській фортеці зберігалися запаси зерна.

Минулого літа канадсько-українська археологічна експедиція (2001-04 рр.) продовжила розкопки у Батурині. Цей проєкт спонзорує Програма дослідження Східньої України ім. Ковальських при Канадському інституті українських студій (КІУС), Наукове товариство ім. Шевченка в Америці та Понтифікальний інститут середньовічних студій у Торонто. У 2003-04 рр. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика (при КІУС-і) підтримав досліди Батурина дотаціями. Директор КІУС-у д-р Зенон Когут є науковим дорадником Батуринського проєкту. Близько 70 студентів та науковців з університетів Чернігова, Ніжина, Луганська та Києво-Могилянської академії взяло участь у розкопках. Д-р Володимир Коваленко (Чернігівський університет) є керівником експедиції. Д-р Володимир Мезенцев (Торонтський університет) брав у ній участь як науковий співпрацівник КІУС, відповідальний за Батуринський проєкт. Проф. Мартін Дімнік (Понтифікальний інститут) завідує фондами та сприяє опублікуванню результатів розкопок.

Місто Батурин Чернігівської области було офіційною столицею козацько-гетьманської держави на Лівобережній Україні у 1669-1708 рр. та 1750-64 рр. За правління гетьмана Івана Мазепи (1687-1708 рр.) місто досягло найвищого розквіту. 1708 р. під час повстання Мазепи проти російського панування на Гетьманщині цар Петро І зруйнував Батурин вщент. Царські війська знищили козацький ґарнізон, а також майже 15 тисяч осіб з цивільного населення столиці. Останній гетьман Лівобережної України Кирило Розумовський (1750-64 рр.) відбудував місто і відновив там на короткий період гетьманську столицю. Проте в 1764 р. автократична імператриця Катерина ІІ скасувала гетьманську державу, і Батурин поступово занепав протягом XIX-XX ст.

Лише після встановлення незалежної України стало можливим розпочати археологічні досліди у Батурині. У 2004 р. археологи закінчили розкопувати залишки центрального гетьманського палацу, який збудував гетьман Дем'ян Многогрішний (1669-72 рр.) у міській цитаделі. Палац було спалено під час нападу російської армії на Батурин. Дослідники встановили, що ця цегляна споруда мала розміри 26 х 20 м., один поверх, ґанки, центральний коридор, кілька кімнат та залів з цегляною підлогою та печами, декорованими кахлями. Вірогідно, її спорудили за стилем українського (козацького) бароко, і найближчими аналогіями є будинок полкової канцелярії у Чернігові (1690-х рр.) та кам'яниця Мазепи у Києві, які збереглись.

Поруч експедиція виявила фундаментний рів та прилеглий цвинтар дерев'яної Воскресінської церкви, будівництво якої фундував Мазепа у 90-ті рр. XVII ст. Церкву було зруйновано в 1708 р. Поблизу її місця у 2003 р. розкопали давній колодязь, де на дні знайшли кістки людини, мабуть, рештки когось з жертв трагедії 1708 р.

Археологи дослідили зондажами стіни підвалу та підмурки дому Кочубея – єдиної пам'ятки архітектури XVII ст. у Батурині, яка дійшла до нас. Цю кам'яницю спорудив гетьман Многогрішний як державну судову палату з в'язницею у підвалі, але генеральний суддя Василь Кочубей перетворив її на свою приватну резиденцію біля 1700 р. Дослідники реконструювали первинний плян будови та розкопали підземні масивні контрфорси з цегли, які підтримують кожний куток її підмурків. Такий спосіб підсилення підмурків є новою рисою ще мало вивченої будівельної техніки мурованих споруд українського бароко.

На терені фортеці розвідкові траншеї виявили залишки п'яти дерев'яних жител і майже 20 господарських споруд, що були спалені, імовірно, під час розорення гетьманської столиці. Серед руїн знайшли скелет одної з жертв погрому.

В межах фортечних валів археологи розкопали залишки великого зерносховища, площею понад 100 кв. м. Вони вважають, що це були державні зернові запаси для війська на випадок облоги, які були знищені ворогами після захоплення Батурина. Історичні джерела також згадують „сховище великих запасів і арсеналів національних" у Батуринській фортеці, які розграбували та спалили царські війська у 1708 р.

Експедиція розкопала фраґменти цегляних фундаментів Мазепиного палацу (1700 р.) на Гончарівці, околиці Батурина. Його теж пограбувала армія Петра. У Національному музеї в Стокгольмі зберігся малюнок цього палацу 1744 р., де зображені стіни його фасадів, які ще стояли тоді. Аналіза малюнку разом з археологічними даними показує, що розкішний палац Мазепи мав розміри 20 х 15 м., три поверхи з мансардою та глибокий підвал. Це був найраніший відомий палац, побудований і прикрашений в стилі західньоевропейського бароко на Лівобережній Україні. Розкопки решток цієї споруди буде продовжено.

Археологи також відкрили цегляні підмурки одного з бокових флігелів палацу, зведеного гетьманом Розумовським в 1799 р. Цей величний палацовий комплекс побудували у стилі клясицизму за проєктом видатного шотляндського архітекта Чарльза Камерона. Два його бічні флігелі розібрали у 1914 та 1930-х рр. Головна палацова споруда, що збереглась зараз реставрується.

Фраґменти знайдених у Батурині керамічних кахлів з рельєфною орнаментацією часів Івана Мазепи

Протягом двох останніх сезонів знайшли 10 польських та російських срібних і мідяних монет та чотири натільні хрести з цих металів, численні уламки скляних виробів і багатокольорових полив'яних керамічних кахлів XVII-XVIII ст., якими оздоблювали печі у палацах та заможних житлах. Спеціялісти з Інституту геології Національної академії наук у Києві та факультету геології Торонтського університету провели хемічні та спектральні аналізи 56 зразків батуринських кахлів. Попередній звіт про ці тести, виконані у Канаді, опублікували ва Україні 2004 р.

У 2003-04 рр. на території фортеці і цитаделі експедиція розкопала 32 поховання мешканців кінця XVII - початку XVIII ст. (Мазепиної доби). 13 з них – особливо поховані з ознаками насильницької смерти та непоховані людські рештки – вважаються жертвами різанини 1708 р. В цілому з 1996 р. до 2004 р. археологи дослідили 59 поховань, датованих кінцем XVII - початком XVIII ст. у Батурині. Більшість з них – 31 кістяк дітей, жінок та старших людей – відноситься до жертв московської навали на місто.

Тож канадсько-українська експедиція у Батурині зібрала цінні археологічні матеріяли для вивчення міського розвитку столиці козацько-гетьманської держави, головне в добу її розквіту за правління Івана Мазепи. Розкопування також здобули багато нових свідчень про загибель цього визначного українського міста у 1708 р.

Експедиція плянує продовжити польові досліди у Батурині. За подальшою інформацією про цей археологічний проєкт можна звернутись до д-ра В. Мезенцева (тел.: 416-766-1408; e-mail: v.mezentsev@utoronto.ca).

Володимир Мезенцев
КІУС
Торонто

Знайдені археологами срібні та мідяні натільні хрестики та польські і російські монети XVII–XVIII ст.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Доля, взорована на великі ідеали

Микола Василенко – поет і прозаїк, літературний талант якого розкрився на повну силу в умовах самостійної України. Правда, розкрився не тільки талант, розкрилося велике життя, з'явилися вірші, написані, чи, вірніше, укладені в пам'яті поета, коли він був молодим і за допомогою тих поезій боровся за своє життя і за свою людську гідність, будучи ув'язненим сталінськими опричниками. 2004 року Миколі Василенкові виповнюється 80 літ. Його життя, відбите в його творчості, може служити образом долі України у XX столітті.

Хлопець з Херсонщини, „остарбайтер", вояк радянської армії, а далі – від 1947 р. до 1955 р. – політичний в'язень, каторжник-шахтар у кам'яновугільних копальнях Інти. Потім – звільнення і, мабуть, найтяжче випробування, коли треба було здобути освіту, працювати на заводі, а при тому зберегти й розвивати небезпечні контакти зі своїми концтабірними друзями. А серед них – відомі письменники, видатні громадяни – Григорій Кочур, Дмитро Паламарчук, Іван Савич, Андрій Хименко, Михайло Хорунжий, Микола Соколовський, Григорій Полянкер, Іван Гришин-Грищук. Усіх не назвати, але всі вони жили під оком КДБ, обмежені в своїй діяльності. Це про них, бачачи між ними Миколу Василенка, скаже Григорій Кочур: „За колючим дротом формувався їхній неординарний світогляд, естетичний смак і погляд на поезію як засіб самовираження й самопожертви".

Отже, Микола Василенко належить до кола людей, які чинили опір радянській системі, наближали щасливі для нашого народу події кінця XX століття – проголошення держави, початок боротьби за демократичний, європейський розвиток української непідлеглої нації.

Дмитро Павличко

Подаємо декілька поезій з книги Миколи Василенка „Архітектура планиди", яку надіслала до „Свободи" Божена Ольшанівська з Нюарку, Н.Дж.

Північна акварель

Сніги й сніги...
Мов собака,
висолопивши язика,
тундрою гасає завірюха,
від холоду й нудьги виє на місяць.
Холодно.
Жодного вогника,
Жодної краплини любови.
Сніги й сніги...
Далеке полохливе сяйво й мороз.
Мороз зубами клацає,
холодними лабетами мені за комір лізе.
Я думаю про тебе, Україно,
і мені тепло.
Мені тепло,
бо думаю про тебе.

1954

У полі

Вже чути: пахнуть калачі,
В гарячих печах дозрівають,
Хоча у полі сівачі
Ще тільки зерно висівають.
Землею теплий дощ пройшов,
Розкрилив ранок довгі вії,
І перепілка між дібров
Навперегони пісню сіє.

Діялог

Промчу життям я неозорим,
Як небом зранений болід;
В чужій душі, неначе в морі,
Свій нетривкий залишу слід.
Хтось кине голосом лукавим,
У кого погляд, мов зима:
„Він не досяг своєї слави,
Промчав, згорів... і вже зима".
А може, там якогось року
Своїм онукам скаже дід
„Його я знав, горів нівроку;
поет високий мав політ".

1955

Прірва

Ми стояли над чорною прірвою,
трималися за руки
і говорили один одному
тільки приємне.

Коли ж з'явилася стежка
і по крутосхилах,
оминаючи ошалілу тічню вовків,
вийшли на відкриту площину,
нам зробилося тісно.

Кожен почав дивитися,
де б знайти камінь.

Життєпис українця

Не шукай життєпис українця
в дермантиновій теці.
Крокуй дорогами Вкраїни...
Чорнобилем,
заводами
і сушею,
і водами,
курганами
і горами,
полтавами,
донбасами,
стежинами
і трасами...
і читай життєпис українця.

Стіна

„Лупайте сю скалу..."
І. Франко

Незрячі поставили стіну –
цеглина до цеглини,
камінь до каменя,
метал до металу –
моноліт.

А зрячі потай її кайлами лупали і лупали
аж доки не завалили.

Навстіж розчинилися двері,
очима не охопити простору...
Тільки зрячі тепер не знають
куди подіти свої руки,
криком кричать: обікрали!
І незрячі знову ставлять стіну –
цеглина до цеглини,
камінь до каменя...

НОВІ ВИДАННЯ

Спогади про українську революцію

Найновіше видання видавництва Канадського інституту українських студій („CIUS Press") – англомовна публікація спогадів Татяни Кардиналовської „The Ever-Present Past", – це надзвичайно цікава й доступна для широкого кола читачів книжка, в якій засобами живої і відкритої розповіді авторка малює яскраву картину свого дитинства на початку ХХ ст., у родині українця, генерала царської армії – спершу в Росії та на Кавказі, а згодом у Києві, а тоді панораму бурхливої епохи, свідком якої вона була, – Української революції 1917-1920 років, громадянської війни та українсько-советської війни, динамічного (згодом „розстріляного") українського культурного відродження 1920-их років та катастрофи Голодомору й нищівних репресій.

Опинившись після Другої світової війни в Америці, Татяна Кардиналовська (1899–1993) написала спогади наприкінці життя, бажаючи зберегти для майбутніх поколінь неповторні враження своїх близьких контактів з провідними українськими політичними та культурними діячами перших десятиліть ХХ ст. – спершу як молода дружина Всеволода Голубовича, члена Центральної Ради й прем'єр-міністра Української Народної Республіки (від січня до березня 1918 р.), а згодом як дружина Сергія Пилипенка, засновника й голови Спілки селянських письменників „Плуг" та одного з провідних культурних діячів українського „розстріляного відродження". Як і десятки тисяч інших представників української інтелігенції тих часів, і Голубович, і Пилипенко були ув'язнені та фізично знищені у 1930-их рр. машиною сталінського терору.

Найхарактерніші якості книжки спогадів Татяни Кардиналовської – це щирість та людське співчуття, які насичують її враження, думки і вислови. Книжка знайомить читача з визначними постатями того часу: Голубовичем, Пилипенком, Миколою Хвильовим, Володимиром Сосюрою, Валеріяном Поліщуком, Остапом Вишнею, Василем Еланом-Блакитним, Андрієм Головком та іншими, що зображені, як живі справжні особи, з нормальними людськими хибами та достоїнствами. Авторка описує також маловідомих і невідомих людей, зокрема аґентів НКВД і прокурорів, які займалися справою С. Пилипенка і серед яких вона пробувала добитися звільнення свого чоловіка з ув'язнення. Ці фрагменти тексту часто становлять особливо яскраві аспекти її спогадів. Її враження та спогади про Голодомор-геноцид 1932–33 рр. – це одні з найзворушливіших уривків книжки.

Книжка Татяни Кардиналовської „The Ever-Present Past" видана завдяки підтримці Фонду Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської при КІУС. Цю книжку, ілюстровану численними родинними та архівними фотографіями, можна набути у Видавництві КІУС за 22.95 дол. (До 31 січня 2005 р., замовники цієї книжки отримають ще й даровий примірник книжки „The Grace of Passing", яка містить спогади про визначного канадського науковця-славіста Константина Андрусишина). Книжку можна закупити безпосередньо на Інтернеті, на пристосованій для безпечної оплати кредитною карткою сторінці Видавництва: www.utoronto.ca/cius; або замовити книжку за адресою: CIUS Press, 450 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, T6G 2E8. Факс: (780) 492-4967; тел.: (780) 492-2973.

Богдан Клід

„Український історик" - про конґрес в Кам'янці-Подільському

Нове число журналу „Український історик" присвячене Другому Міжнародному конґресові українських істориків, що відбувся в Кам'янець-Подільському у вересні 2003 року. Ролі конгресу в розвитку української історичної науки та завданням Українського історичного товариства присвячена вступна стаття головного редактора журналу, президента Українського Історичного Товариства проф. Любомира Р. Винара.

Головний редактор є також автором статті з документальними додатками, вміщеної у рубриці „Українські вчені" і присвяченої колишньому ректорові Українського Вільного Університету проф. Теодорові Б. Цюцюрі.

У рубриці „Історіографія" продовжується публікація праці видатного українського історика Олександра Оглоблина „Українська історіографія 1917 – 1956", англомовний переклад якої було видано в „Анналах" УВАН.

Процес вивчення життя і творчости академіка УВАН Михайла Слабченка розкрито в статті дніпропетровського дослідника Віктора Заруби.

Стаття киянки Валентини Піскун розкриває українську політичну еміграцію 20-их років ХХ ст., як історичне явище, що знайшло висвітлення на сторінках журналу „Український історик" в ті часи, коли цю тему було неможливо досліджувати в Україні.

В статті старшого наукового співробітника Музею М. Грушевського в Києві Миколи Кучеренка „Сергій Грушевський: науковець, освітянин і громадянин", вміщеної у рубриці „Грушевськознавство" розкрито внесок батька видатного українського історика Михайла Грушевського у розвиток української культури та освіти.

Вміщена у рубриці „Дослідження козацько-гетьманської держави" стаття Лариси Пріцак розкриває основи і напрямні молдавської політики Богдана Хмельницького, ролю одруження його сина Тимоша на доньці молдавського господаря Василя Лупула. У рубриці „Україна в Другій світовій війні" вміщено перший розділ праці Миколи Сціборського „Біла книга ОУН", яка містить багато матеріялів про події, пов'язані з розколом організації. В інформаційній статті українського дослідника директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича Ярослава Ісаєвича розкрито стан дослідження польсько-українського протистояння часів Другої світової війни .

В рубриці „Дослідження громадсько-політичного життя" вміщено статті українського вченого з Франції Аркадія Жуковського і працю львів'янки Оксани Маланчук-Рибак. Демографічні процеси на Волині у XVI – першій половині XVII ст. та джерела їх дослідження розкриваються у статті Віктора Атаманенка, вміщеній у рубриці „Джерелознавство".

Важливу інформацію знайде дослідник наукового життя в діяспорі у рубриці „Архівні матеріяли". Закінчення „Спогадів" Наталії Полонської-Василенко та публікація спогадів голови Секції античної історії УВАН у США Олександра Домбровського вміщені у відповідній рубриці журналу.

Досить великим є розділ „Рецензії, огляди", який дає можливість ознайомитися з українськими науковими виданнями.

У рубриці „Конгреси, конференції, презентації" вміщено розповідь Лева Баженова та Анатолія Філінюка про Другий Міжнародний конгрес українських істориків. Важлива інформація міститься в рубриках „Наукові установи" та „Хроніка". Функцію бібліографії виконує рубрика журналу „Одержані видання".

Річна передплата на журнал для приватних осіб – 60 ам. дол. Чеки на передплату просимо надсилати за адресою: Ukrainian Historical Association, P.O. Box 312, Kent, OH 44240, USA

Алла Атаманенко,
заступник головного редактора журналу „Український Історик"

Календар подій

4 – 6 ЛЮТОГО 2005 р.
Church of Annunciation Family Weekend, Flushing, NY.

11 – 13 ЛЮТОГО 2005 р.
Valentine's Day Weekend.

19 – 20 ЛЮТОГО 2005 р.
Family Winter Weekend and Ski Trip.

26 ЛЮТОГО 2005 р.
Napanoch Fire Company Banquet.

5 – 6 БЕРЕЗНЯ 2005 р.
Пласт, Курінь „Хмельниченки", Річні зимові наради.

27 БЕРЕЗНЯ 2005 р.
Великодній „бренч", 11:30 ранку.

1 – 2 КВІТНЯ 2005 р.
УНС – Річні наради Округ, секретарскі курси.

8 – 10 КВІТНЯ 2005 р.
Grace Episcopal Church, Madison, NJ – Men's Retreat.

15 – 17 КВІТНЯ 2005 р.
Велика Рада Пластового Куреня „Чортополохи".

16 КВІТНЯ 2005 р.
Rochester Fire Company Banquet.

20 – 22 КВІТНЯ 2005 р.
SUNY at New Paltz, Migrant Education Program & Retreat.

23 КВІТНЯ 2005 р.
TAP New York Beer Festival at Hunter Mountain, round trip bus from Soyuzivka.

СПОРТ

Хроніка УСВТ „Чорноморська Січ"

УСВТ „Чорноморська Січ" – „Сентеніял Амерікенс" – 4:2.

В останніх змаганнях з копаного м'яча перед зимовою перервою, в „Семайпро Еліт Дивізії Ґарден Стейт Сакер Ліґи" з клюбом „Сентеніял Амерікенс", перша дружина „Ч. Січі" здобула перемогу вислідом 4:2. Голі для нашої дружини здобули: Х. Дасільва – 2, П. Ґленон і А. Панас. Протягом першої половини сезону в складі дружини виступали Б. Пардо, Д. Колодій, С. Колодій, А. Панас, М. Гординський, Х. Пардо, М. Витвицький, Т. Оконел, Г. Сергіїв, Д. Левицький, М. Ґудзій, А. Нинка, Р. Головінський, Х. Дасільва, П. Ґленон, С. Сікорський М. Раковський, Л. Миськів, А. Олесницький. Провідник дружини – М. Гординський, тренери – А. Панас і Г. Сергіїв.

„Січовики" були спостерігачами

„Помаранчева революція" в Україні в значній мірі захопила теж українську молодь в США і Канаді, в тому числі й актив спортових осередків. З УСВТ „Чорноморська Січ" в акціях протесту в Ню-Йорку і Вашінгтоні проти зфальшованих вислідів голосування в Україні взяли активну участь Андрій Панас, Роман Головінський, Дмитро Терещук, Гриць Сергіїв, Андрій Олесницький, Лесь Миськів.
Тиждень перед виборами до Києва виїхав Дамян Колодій, який прилучився до одного з гуртків студентської організації „Пора" і перебував разом з молоддю на Майдані Незалежности, а пізніше був учасником „поїзду дружби" прихильників Віктора Ющенка в південні і східні области України. В часі виборів в ролі спостерігачів в Дніпропетровську перебували Андрій Панас і Матвій Раковський, в інших містах України ці функції виконали Дамян Колодій та Андрій Нинка (він же редактор київського бюра „Українського тижневика").

Нова управа „Січової фундації"

У висліді загальних зборів „Січової фундації", що відбулися 16 листопада 2004 року в домі УСВТ „Чорноморська Січ", до нової управи вибрані Андрій Панас – голова, Гриць Сергіїв – заступник, Роман Головінський – фінансовий секретар, мужі довір'я Мирон Стебельський, Олесь Напора, Омелян Твардовський, Василь Цюрпіта, Роман Пиндус.
У звітах, з якими виступили А. Воробець – голова фундації, і Р. Пиндус – фінансовий секретар, зазначено, що Фундація надавала фінансову допомогу на Фонд відродження спорту в Україні, що ним завідує Українська Спортова Централя Америки і Канади, стипендії для учасників спортової школи „Ч. Січі", на потреби спортово-виховної активности УСВТ „Ч. Січ" та пресовий фонд журналу „Наш спорт". Фонди „Січової фундації" походять із пожертв добродіїв, підприємців та професіоналістів, як теж із збірок з нагоди свят. „Січова фундація" звільнена від податків і її жертводавці відтягають передані суми у своїх річних податкових звітах.

Омелян Твардовський

Бокс

Чемпіона світу в суперважкій вазі за версією „WBC" (Всесвітня боксерська рада) Віталія Кличка названо боксером грудня. Таке рішення керівництво „WBC" ухвалило в Мехіко 10 січня, присудивши українцеві це звання за перемогу над британцем Дені Вільямсом. В. Кличко став першим в історії представником країн колишнього СРСР, що завоював чемпіонський титул в суперважкій вазі і захистив своє звання.
Свій наступний бій Віталій Кличко проведе з американцем Гасимом Рахманом. Як можливе місце поєдинку розглядається „Madison Square Garden" в Ню-Йорку, а також „MGM Grand" або „Mandalay Bay" в Лас-Веґасі. Бій заплановано на 14 травня.
Президент України Л. Кучма 2 січня присвоїв звання Герой України з врученням ордена Держави чемпіонові в суперважкій категорії найпрестижнішої версії професійного боксу Всесвітньої боксерської конфедерації („WBC") Віталієві Кличкові і видатному українському футболістові Андрієві Шевченкові.

Футбол

В 1/16 фіналу Чаші УЕФА київське „Динамо" зіграє з еспанським „Вільяреалом" – 17 лютого (цей двобій збиратиме глядачів на стадіоні „Динамо" імені Валерія Лобановського), донецький „Шахтар" – з німецьким „Шальке-04" (Леверкузен) – 16 лютого, а дніпропетровська команда „Дніпро" – з сербським „Партизаном" (Београд) – 16 лютого. Повторні поєдинки цієї стадії змагань – 24 лютого. Змагання відбудуться 16-17 лютого і 24 лютого 2005 року.
В 1/8 фіналу переможець пари „Динамо" – „Вільяреал" зіграє з переможцем пари „Валенсія" – „Стяуа". Переможець пари „Шахтар" – „Шальке-04" зіграє з переможцем пари „Алеманія" – „Алькмар", а переможець пари „Партизан" – „Дніпро" зустрінеться з переможцем пари ЦСКА – „Бенфіка". Змагання 1/8 фіналу Чаші УЕФА відбудуться 10 березня і 16-17 березня 2005 року.
Крім того, відбулося жеребкування „плей-оф" Ліґи чемпіонів. Перші змагання 1/8 фіналу відбудуться 22-23 лютого, поєдинки-відповіді будуть зіграні 8-9 березня 2005 року. а вирішальна гра буде в Стамбулі 25 травня.

ПОДОРОЖІ

Чари парку „Софіївка“

Парку „Софіївка“ в старовинному українському місті Умані недавно виповнилося двісті років... Солідний вік не позбавив парк його романтичного чару. Нагромадження диких скель на площі понад 150 гектарів видаються витвором природи, але скульптури і рідкісні дерева підказують, що парк створили люди. Особливо стали відомі Умань і парк в останні роки, коли восени, в дні юдейського свята Рош-Ошана, сюди стали приїздити з усього світу десятки тисяч ортодоксальних юдеїв-гасидів. Незалежна Україна надала їм можливість відновити давню традицію вшанування пам'яті одного з засновників гасидства – цадика Нахмана. Тепер згідно з заповітом Нахмана алеями парку поважно і молитовно походжають гасиди в чорних убраннях і капелюхах. Сам Нахман приїздив сюди з недалекого Брацлава, щоб помолитися на могилах жертв 1768 року і полегшити стан вражених туберкульозою легень цілющим повітрям „Софіївки“.

Парк має два обличчя, які треба вміти побачити і сприйняти. Він поєднує радість і сум, рай і пекло... Тут є похмурі, зловісні скелі і печери, під якими плине підземна ріка Стікс з платним перевізником у потойбічний світ, і веселкові Єлисейські поля, увінчані скульптурою Венери, яка ховається за пеленою водоспаду. Життя і смерть завжди поруч – парк нагадує про це. І хоча обидва шляхи парку мають спільний Острів Цирцеї – острів кохання, але про смерть і сум парк нагадує частіше, ніж про радість життя. Кам'яні гроти-пастки готові (так видається!) назавжди полонити необережного мандрівника, колона смерти на горі, камінь смерти в ріці...

У засновника парку Станіслава Щенсни (Фелікса) графа Потоцького був меланхолійний склад душі, і це відбилося на задумі паркового ансамблю, який створив в кам'янистій долині голяндський інженер Людвик Метцель.

Меланхолія охопила графа після трагедії першого кохання. В юності життєрадісний молодий чоловік, прогулюючись верхи в галичанських володіннях батька, побачив і гаряче покохав юну Ґерту Коморовську, яка відповіла взаємністю, після чого молоді таємно обвінчалися. Вибір Станіслава порушив шлюбні пляни його батька, який не міг визнати невісткою доньку небагатого сусіда. Її зимової ночі викрали з теплої постелі і повезли до монастиря, але дорогою необережно накрили подушками і вона задихнулася. Викрадачі опустили тіло в ополонку, а самі зникли в безкраїх степах України. Весною страшна правда відкрилась, і юний граф вдарив себе ножем, але його життя врятував служник-камердинер. Відтоді граф завжди був похмурий, носив на грудях мініятюрний портет дружини і не заперечував волі батька щодо свого наступного шлюбу.

Дружиною графа Станіслава стала Жозефіна Мнішек, яку він не любив, але терпів за словом шлюбу. Усю свою увагу він присвятив розвиткові успадкованого маєтку на Поділлі з осідком в Тульчині. Граф заборонив вирубати ліси і запровадив їх охорону, насадив тисячі італійських тополів, закладав англійські парки, вирощував фруктові сади, будував фільварки, привозив тонкорунних еспанських овець і молочних мадярських корів. Упряжка з його конюшень служила австрійському канцлерові. В звіринцях маєтку плодилися лосі і сарни.

Граф значно полегшив життя селян, коли скасував панщину, запровадив грошовий податок і дозволив заробітки на стороні, в тім і в його маєтках. Верхи він об'їздив свої володіння, розмовляв з селянами, частувався гречаниками і вареною кукурудзою. При нагоді міг затанцювати джиґуна, хоча бувало це нечасто.

Жозефіна тим часом провадила життя статс-дами імператриці Єкатерини Другої і народжувала дітей, батьківство яких оточення приписувало багатьом чоловікам. Сина від російського генерал-майора Дзержанского вона таємно народила в Тульчині і віддала на виховання в одному з фільварків, але недоброзичливці донесли про це графу і він скористався нагодою, щоб почати процес зневаження шлюбу. Потоцький дуже хотів звільнитися від шлюбу ще й тому, що тим часом у його житті з'явилося соняшне світло: граф зустрів красуню-грекиню Софію!

Вхідний павільйон парку „Софіївка“

На час зустрічі з Потоцьким Софія вже пережила кілька романтичних пригод. Одна з них дала їй чоловіка – Юзефа Віта, який заручився з чарівною грекинею без роздуму і проти волі батька. Юзеф командував польським гарнізоном в Кам'янці-Подільському, але порушив дисципліну – залишив фортецю, щоб подивитися, як військо Суворова штурмує близький Хотин.

Росіяни звабили його до себе, зробили генералом і призначили комендантом в Херсоні. Софія Віт жила в Парижі, приймаючи залицяння наслідника французького престолу і сцени ревнощів чоловіка, які змусили її виїхати з блискучої столиці в далекий Херсон. Звідси вона наїздила в Яси, де на неї чекав командувач російського війська граф Потьомкин.

Раптова смерть Потьомкина залишила Софію без шанувальника, але ненадовго: Потоцький відвідав Яси, побачив Софію і незабаром таємно поселив її в Тульчині.

Жах охопив місцеве панство від такого перелюбу. Жозефина при наближенні Софії до Тульчина виїхала в сусіднє село Війтівку. Потоцький і Віт почали затяжні процеси про розлучення з дружинами. Життя в родовому тульчинському маєтку було обтяжливим для закоханих, і граф вирішив оселитися в менш людному місці. В 1795 році він пришукав близько Умані романтичне урочище і запросив інженера Метцеля. Досить швидко тут з'явився парк, названий на честь Софії. Жозефина померла від руки петербурзького лікаря Берталоці, який дав їй якісь засоби, щоб позбутися чергової вагітности, що сталася в романі чи то з послом Франції Щоселем, чи то з шляхтичем Тадеушем Мосаковським...

Красуня Софія не мала щастя з графом. Їхні діти померли маленькими, і в парку з'явилась в пам'ять про них Колона смерти зі зламаною верхівкою. Придворний поет Станіслав Трембецький, який оспівав парк в громіздкій поемі, написав про колону:

Похмуре каміння - улюблені тіні померлих
Константа, Микули, Гелени...
Їх доля забрала
в коштовні гробниці,
роду надії і слави зірниці,
залишився камінь
як слід поминання -
матері сльози, батька зітхання...

Син Станіслава і Жозефини виріс гравцем і гулякою, був видалений від двору російського імператора Павла, приніс батькові чимало страждань своїми залицяннями до Софії. Після смерти батька мачуха відправила його за кордон, де він помер від хвороби, викликаної згубними пристрастями.

Граф Станіслав помер в травні 1805 року, отруївши організм хемікаліями, які ніби збільшували чоловічу силу, і був похований в костелі Домініканського монастиря (в ніч перед похованням зловмисники пограбували його, роздягли і залишили на грудях лише медальйон з портретиком Ґерти). Пізніше у зв'язку з переданням будівлі костела Російській Православній Церкві графа перепоховали на цвинтарі.

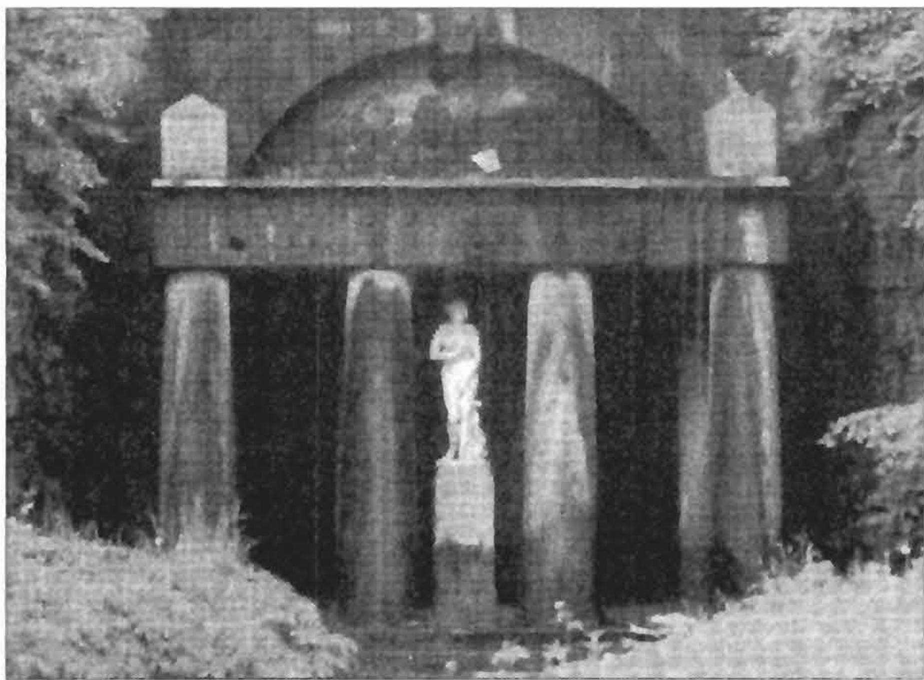
Софія померла в листопаді 1822 року від раку матки в Берліні. Її тіло поклали в кам'яному саркофазі в церкві сусіднього містечка Тальне (Умань була вже військовим поселенням Росії, а парк називався Цариciним), але землетрус зруйнував саркофаг, і люди, які прибігли до церкви, побачили забальзамовану Софію в її колишній красі. Вдруге її поховали на цвинтарі під каменем. Тальне належало дочці Потоцьких – Ользі, яка стала дружиною російського графа Наришкина. Недавно місцевий краєзнавець Вадим Мицик зацікавився дивним тесаним каменем, що служив за кладку через річку Гірський Тікич, заліз під нього знизу і побачив епітафію - це був нагробок Софії.

Численні дочки Станіслава і Жозефини стали дружинами російських сановників і генералів - Бахметьєва, Браницького, Кисельова, Наришкина... Якось я побував на тальнівській інкубаторній станції з виведення курчат, зваблений тим, що її розмістили в мальовничому невеликому костелику. Мені розповіли, що тут була похована Ольга Наришкина – графиня Потоцька.

У сховищі вугілля лежала біломармурова плита-віньєта з вирізьбленими трояндами, яку зняли з захоронення Ольги. Білий мармур вже просочився вугільним пилом... Коли Україна стала незалежною, костелик повернули місцевій римо-католицькій громаді, але про мармурову плиту вже ніхто тут не пам'ятав.

Мені видається, що Ґерта, Жозефина, Софія - дружини меланхолійного графа – не пішли з парку. Мені видається, що їхні сумні тіні бродять серед скельного громаддя, а вночі спускають човен на бистрину підземної ріки ...

Левко Хмельковський

Водоспад у ґроті Венери закриває постать римської красуні тонкою пеленою води, але бувають миті, коли статую видно в усій красі.

СПОМИН

І тепер „Свобода“ стала єдиною розрадою

Студентське життя у Львові перед війною проходило різноманітно. Треба було ходити на виклади та вивчати медичні предмети, але у вільному часі ми забавлялись, ходили з дівчатами. Я зустрічався з одною панною, яку я знав ще зі Станиславова. Її брат був моїм провідником в ОУН, пізніше належав до дивізії і був убитий під Бродами.

– Коли думаю про тебе, Славочку, – сказав він мені недавно мій сусід ще з дому, – то здається, що ти був трохи інших від твоїх товаришів. Часом здавалось, що дівчата прилипали до тебе, як бджоли до меду. Навіть моя сестра залицялась до тебе.

Коли совєтська армія наближалась до Галичини для другої окупації, ми роз'їхалися хто-куди. Я любив своїх родичів і хотів бути разом з ними, але радости вдома не було. Вже раніше мого стриєчного брата, круглого сироту, який жив з нами, ґестапо розстріляло. Пізніше мій рідний брат, який належав до УПА, був теж розстріляний, а старша сестра померла. Сумно мені було, то я теж мусів покидати родичів, щоб оминути призову до совєтської армії, яка вже підходила під Станиславів. Я подався на захід і вже ніколи родичів не бачив. Теж покинув свою дівчину, бо її місцевість вже була закрита більшовиками.

Коли я ішов на захід, дорогою стрінув мене німецький майор, перевірив медичну виказку на німецькій мові і забрав мене до свого батальйону. У армії було чимало українців, переважно зі східніх територій України. Часом після чарки та під впливом пісень українців, здавалось, що не так з нами й погано.

Через якийсь час ми перейшли Карпати та подались на Словаччину, яка виявилась заможною державою. Ми часто купували сало, „палінку“ (горілку) та папироси. Сало смажили на вогні, запивали палінкою. Одного дня наш майор був убитий і ми переживали за нього. Був доброї вдачі. Я тоді мав щастя залишитись живим. Це не був перший раз, що я вийшов цілий під час обстрілу.

В одному селі, коли я вийшов на дорогу подивитись, що за стріляння відбувається, мене стрінули два мадярські жовніри і хотіли стрільнути в мене, я почав говорити до них по-німецьки, але вони мене не розуміли. Нараз підійшов до нас німецький лейтенант, махнув рукою на мадярів і забрав мене зі собою. Опісля я довідався, що в лісі УПА стріляло в мадярських жовнірів, і ті два, що хотіли мене застрілити, думали, що я з УПА.

Після року моєї служби мене повідомив мій капітан, що маю бути звільнений з армії відносно закону, бо студенти медицини після одного року служби повинні кінчати студії. Я і мій товариш оставили наш батальйон та поїхали через Братиславу і Відень, аж під Берлін. Коли прибули до медичного інституту, то стрінули там українців, білорусів та професорів різних національностей. Бракувало харчів та майже кожний день були вибухи американських бомб. Довго ми там не були, більшовики підходили під Берлін, нас посадили на поїзд та повезли далеко на південь, до Баварії. Тут я в лікарні помагав лікареві опікуватись пацієнтами старшого віку. Після того я вже ніколи її не бачив, але знаю, вона є в Америці. Я видужав, поздавав всі іспити та зробив 14-місячний „інтерншіп“ в Мюнхені. Час проходив і я почав ходити з панною, що її батько був лікарем. Вкінці ми побрались, жили під Мюнхеном, мали донечку і тому, що її родичі вже були в Америці, вона рішила виїхати до них. Я ще остався на один рік, щоб здати додатковий іспит на ступінь доктора. Через рік і я виїхав до Америки та стрінув дружину та донечку в Ню-Йорку.

З початку я мусів працювати в анестезії з огляду на слабке знання англійської мови. Працював під наглядом лікаря-анестезиста та при асисті одної сестри. По праці в анестезії я почав „інтерншіп“ в тому шпиталі. Праці було досить, часом треба було чергувати вночі та в кінці тижня. Дуже часто, головно ночами, доводилось приймати пологи, щоб гінеколог міг спокійно спати вдома. На другий день міг дістати від нього 5 долярів. Пізніше ми переїхали в Конектикат, де я почав працювати у психіятрії.

Ми одержали дім, безплатне харчування, меблі і навіть посуд. Я там працював кілька років, але з огляду, що там не було праці для моєї дружини, вирішили переїхати в інше місце, де ліпше платили та моя дружина могла дістати працю лябОрантки. Там мусів здати іспит для лікарів-еміґрантів. Наше життя там було досить заможнє. Ми купили досить великий дім з басейном та городом, нову автомашину. Це був час, коли я вступив в члени УНСоюзу. Ми мали досить грошей і могли роз'їжджати по Америці, Канаді та по цілій Европі. Там ми прожили 17 літ, після чого вирішили переїхати на Фльориду. Купили дім у Талагасі, а пізніше ще один – у Сейнт-Пітерсбурґу, де ми літом проводили час.

Після 11 років праці настав час відходу на емеритуру, після чого я опинився в Талагасі, майже без приятелів. Моя дружина почала хворіти. В минулому вона виступала в театрі в різних ролях, співала, грала на фортепіяні, малювала. Вона була одніею з чотирьох дівчат, в яких я був закоханий в різні часи мого життя. Всі чотири стали жінками лікарів. Перша вийша заміж за мадяра, друга – за українця, третя – за совєтського лікаря, а четверта – за того лікаря, що пише ці спомини.

У великому смутку я і моя дочка прощали мою дружину в часі її відходу у вічність в грудні, перед Різдвом та новим 2000 роком. Після її смерти я продав наші будинки в Сейнт-Пітерсбурґу і Талагасі. Тепер живу у великій кімнаті, в домі моєї дочки. В місті немає українського поселення.

Веселе життя молодости відцвіло, остались тільки спомини про давнє минуле. Часто вони летять далеко до рідного краю та до тих місць, де колись молоді ноги носили. Одна тут розрада – моя цінна та дорога „Свобода“. Вона дає мені снагу до ще трохи довшого життя. Вона наче мій близький добрий приятель, що піддержує мене на дусі в моєму старшому самітньому житті.

По правді – я не міг би в чужому середовищі існувати без неї. Мені здається, що „Свобода“ стає часописом широкого маштабу з кожним роком. Не раз думаю, що один день вона принесе радісну вістку про нове вимріяне життя в нашій славній могучій Україні.

Д-р Ярослав Павліський,
Талагасі, Фльорида

Пам'яті вояка і друга

Прийшла до нас дуже болюча вістка, що 27 вересня 2004 року відійшов у вічність мій приятель, самовідданий український патріот Андрій Славич.

Моя думки вернулися на Волинь 1938-43 років, коли ми були молоді і брали участь в націоналістичному русі. Тоді на Волині польська влада закривала „Просвіти", змушувала православне духовенство викладати у школах релігію польською мовою, українських дітей не допускали до навчання у середніх школах, бо в них було мало „польщизни", видавали „вовчі квитки". З таким „свідоцтвом" до школи уже ніде не приймали. Такою нелюдяною поведінкою поляки викликали до себе ненависть, а то й помсту. Національна свідомість на Волині росла дуже швидко – при допомозі старшин Армії УНР, духовенства та інтелігентів-патріотів.

Ще більших втрат зазнала Волинь з приходом більшовиків, вони вивозили людей в Сибір, в'язниці наповнювали молодим цвітом Волині.

Відтак прийшов німецький „цивілізований" окупант, який вивозив українську молодь до Німеччини, на невільницьку працю. На Волині ув'язнювали духовенство, інтелігенцію, членів ОУН, розстрілювали тисячами. Німецька жорстокість змусила українців стати у своїй обороні, першим виступив проти німців і червоних партизанів отаман Бульба Боровець із своїми відділами УПА.

Потім виникли відділи на Крем'янеччині під командою М. Хрона, на Володимирщині – під командою Білого, на Луччині – під командою Волинця. Ще одним партизанським відділом на Луччині командував сотник Нечай. До того Відділу вступив Андрій Славич з друзями-студентами Білокриницького технікуму, де ми з ним потоваришували.

Коли було утворено „Український Легіон Самооборони", мені доручили командувати Другою сотнею, а до неї був призначений чотовим Андрій Славич. Я був задоволений, бо у ньому ще раніш бачив доброго вояка і відповідального командира. Легіон, мабуть, був чи не єдиним у німецькому війську, який мав українську команду, та всі підстаршинські і старшинські курси провадилися українською мовою.

У 1945 році Легіон опинився на австрійській території, а 7 березня того ж року УЛС приєднався до дивізії „Галичина" і перестав існувати як окрема військова одиниця. Багато легіонерів разом з Дивізією опинилися в Італії у полоні, серед них Андрій Славич. Я залишився у Німеччині з дружиною і маленьким сином. У яку б країну доля занесла наших друзів, вони відразу творили організоване життя, будували церкви, школи, громадські організації.

Андрій Славич відбув полон в Італії, потім переїхав до Англії і там, у Галіфаксі, одружився з Ганьою Пісоцькою. По якомусь часі родина Славичів з маленьким синочком Олегом переїхала до Канади і поселилася у Торонто. Бог їх поблагословив ще сином Євгеном і донею Тамарою та внуками і внучками, яких покійний дуже любив і тішився ними.

У Канаді Андрій Славич був, як колись у війську, добрим членом громади, вірним товаришем. Належав до багатьох організацій, був головою Братства при православній церкві св. Андрія, головою Крайової управи стрілецької громади, головою УНО Канади. Андрій Славич так був зайнятий працею, що не зоглянувся, як важка недуга поклала у лікарню...

Покійний залишив у глибокому смутку дружину, дітей, внуків, родину і друзів в Україні і в інших країнах. Похоронну відправу довершив Владика Української Православної Церкви Юрій Каліщук із священиками о. Юрієм Гнатів, о. Богданом, при участі хору. Чисельна українська громада прийшла віддати пошану і провести на вічний спочинок людину, яка заслужила на признання і пошану. Висловлюючи глибоке співчуття дружині Гані, синам Олегові, Євгенові, внукам та доні Тамарі з родиною, клоню свою голову перед твоїм прахом, побратиме. Пам'ять про тебе залишиться назавжди в наших серцях. Нехай канадська земля буде тобі пухом!

Командир 2-ої сотні М. К.

Ділимося сумною вісткою,
що 30 листопада 2004 р. на 83-му році
життя відійшла у вічність
наша найдорожча Мама і Баба

бл. п.

Люба Яцишин

народилася 4 червня 1921р.
в Купиченцях, Україна.

В глибокому смутку залишилися:
Дочка – Галя
Син – Тарас з дружиною Христею
Внуки – Павлусь і Михась Яцишин
Христина і Софія Турчиневич
(з мамою Кані Стедлер)
Сестра – Слава Кришталович з дітьми
Дзвінкою і Богданем
Ближча і дальша родина в Америці, Канаді і Україні

Вічна її пам'ять!

ДРУГА РІЧНИЦЯ СМЕРТИ

бл. п.

ВЕРОНІКИ ЦЕГЕЛЬСЬКОЇ
з ДРОЗДОВСЬКИХ

15 березня 1911 р. †10 січня 2003 р.

Лірико-кольоратурне сопрано, вчителька, кравчиня оригінальних фасонів.

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

Ділимося болючою вісткою, що
26 грудня 2004 р. відійшов від нас у вічність на
79-му році життя наш найдорожчий і незабутній
МУЖ, ТАТО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

бл. п.

ІВАН МАТІЯШ

У 1963 р. покійний Іван заложив оркестру „Калина".
Його оркестра багато років грала в різних містах Коннектикату
і Массачусеттс. Покійний сам укладав пісні і ноти для своєї оркестри.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 30 грудня 2004 р. в українській католицькій церкві св. Миколая в Гартфорді, Конн.

Тіло Покійного спочило на українському католицькому цвинтарі св. Миколая у Glastonbury, CT.

Залишені у глибокому смутку:

дружина – СТЕФАНІЯ
син – НЕСТОР з дружиною МАРІЙКОЮ
дочки – НАДЯ з чоловіком РОБЕРТОМ ВЕСТ
– ҐЕНЯ з чоловіком ТИМОТЕЄМ ВЕСТ
внуки – ДЖЕЙМС ВЕСТ з дружиною ПАТРИЦІЄЮ
– ТІНА ВЕСТ
– МИКОЛА МАТІЯШ
– АНТОН ВЕСТ
правнучка – МИКЕЙЛА ДИНЕТАЛІ
і рідні в Америці і Україні.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 7 січня
2005 р. відійшла у вічність на 90-му році
трудолюбивого життя наша найдорожча
МАТИ і БАБУСЯ

бл. п.

СТЕФАНІЯ ДЯЧОК

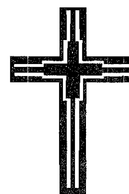
Нар. 12 січня 1914 р. у Красні, Україна.
Голова Марійської Дружини, гумористка,
громадський діяч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 15 січня 2005 р. в катедрі Пресвятої Родини у Вашінгтоні, ДК., а відтак на цвинтарі Сідер Гіл.

Залишені в глибокому смутку:

донька – ЛЯРИСА з мужем ГЕЛЬМУТОМ ВІЛЬДОМ
сини – ОРЕСТ з дружиною ОЛЬГОЮ ШАЙДОЮ
– ДАРІЯН з дружиною МІРТОЮ ПЕРЕЙРА
внуки – ТЕОДОР, ОЛЕКСАНДРА та КАТЕРИНА ВІЛЬД
– МАРКО, АНДРІЙ та МАТЕЙ ДЯЧКИ
– ОЛЕКСАНДЕР і ХРИСТОФЕР ДЯЧКИ
ближча і дальша родина в Америці і Україні.
Вічна Їй пам'ять!

Замість квітів на свіжу могилу Покійної родина просить складати пожертви на Фонд Допомоги Сиротам в Україні.
ORPHANS AID SOCIETY IN UKRAINE, 129 Ridge Road, Douglaston, NY 11363.
Tel.: (718) 423-4966.
Please make checks out to „Orphans Aid Society".

Ділимося болючою вісткою з приятелями та знайомими, що 3 січня 2005 р.
відійшла у вічність наша найдорожча ДОНЬКА, МАМА, БАБЦЯ і СЕСТРА

бл. п.

СВІТЛАНА ГРАБОВСЬКА-ЧОЛГАН

колишній заступник директора бібліотеки ім. В. Стефаника у Львові.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 6 січня 2005 р. у церкві св. Юра в Ню-Йорку, а відтак тіло Покійної поховано біля її мужа д-ра Іларіона Чолгана на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку залишені:
мати – НІНА ВИТВИЦЬКА
сини – ОЛЕГ ГРАБОВСЬКИЙ з дружиною ЛЮДОЮ
– МИРОСЛАВ ГРАБОВСЬКИЙ з дружиною НАТАЛКОЮ
внуки – НАСТУНЯ, СВІТЛАНА і ГАНУСЯ
сестра – ЛЮДМИЛА ГЕТЬМАНЧУК з родиною в Україні
ближча і дальша родина в Америці і Україні.

Вічна Її пам'ять!

Ділюся сумною вісткою, що 21 грудня 2004 р.
відійшов у вічність мій дорогий МУЖ

бл. п.

ЕВСТАХІЙ ГУСАК

з яким я прожила 58 років.
Покійний нар. 30 квітня 1920 р. в селі Гайворонка,
р-н Теребовля, Тернопіль, Україна.

Довголітній член парафії св. о. Миколая у Вілмінгтоні і займав пост у будівельному комітеті цієї церкви.
По приїзді до Америки вступив в члени УНСоюзу і займав кілька років пост предсідника 173 Відділу. Був жертвенний і підтримував українські організації.

ПАРАСТАС відбувся 27 грудня 2004 р. о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Ясіка.
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у вівторок, 28 грудня о год. 10-ій ранку в церкві св. Миколая у Вілмінгтоні, Дел., а опісля похований на цвинтарі Всіх Святих у Вілмінгтоні, Дел.

Залишив у смутку:
дружину – КАТЕРИНУ
дві сестри – ЕВСТАХІЮ і АННУ в Україні
ближчу і дальшу родину в Америці і Україні
та всіх приятелів і знайомих.

Вічна Йому пам'ять!

Дружина просить в пам'ять Покійного складати пожертви на Семінар у Вашінгтоні, Д.К., 201 Taylor Street, N.E. Washington, DC 20017.

У глибокому смутку повідомляємо, що 9 січня 2005 р.
відійшов у вічність наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО і ПРАДІДО

бл. п.

д-р ІГОР ВИТВИЦЬКИЙ

нар. 8 листопада 1912 р. в Дрогобичі, Україна. Син покійного
д-ра Стефана Витвицького, колишнього президента УНР в екзилі.

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 14 січня 2005 р. в Humiston Funeral Home в Кергонксоні, Н.Й.
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 15 січня 2005 р., о год. 10-ій ранку в українській католицькій церкві св. Трійці в Кергонксоні, а відтак на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У смутку залишилися:

дружина – ДАРІЯ ВИТВИЦЬКА з дому ЗАЦЕРКОВНА
син – АНДРІЙ ВИТВИЦЬКИЙ з дружиною ТАНЕЮ
донька – д-р МАРІЯ ВИТВИЦЬКА-ДІНГАРТ
внуки – КСЕНЯ ВИТВИЦЬКА-ОЛСЕН з родиною
– СТЕФАН ВИТВИЦЬКИЙ
правнуки – НІНА і НИКОЛА
та ближча і дальша родина в Україні, Америці і Канаді.

Вічна Йому пам'ять!

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИРОН КІНАЛЬ член 283 Відд. УНС Т-ва „Запорозька Січ" в Аубурні, Н.Й. Помер 27 серпня 2004 р. на 81-му році життя. Нар. в 1923 р. в селі Вівса в Україні. Членом УНС став в 1977 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, дочку Петрусю з родиною, синів Михайла і Івана з родинами, шість внуків і двох братів Романа і Стефана в Україні. Похорон відбувся 31 серпня 2004 р. на цвинтарі св. Йосифа в Аубурні, Н.Й.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО ФОСТИК член 355 Відд. УНС Т-ва „Запорозька Січ" в Ст. Джозеф, Мізурі. Помер 1 серпня 2004 р. на 55-му році життя. Нар. в 1949 р. в Німеччині. Членом УНС став в 1969 р. Залишив у глибокому смутку сестер Мічел, Карол, Розу, Анну, братів Івана, Ґреґа і Вілляма. Похорон відбувся 4 серпня 2004 р. на цвинтарі Мавнт Олівет в Ст. Джозеф, Мізурі.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • *Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040*

ЕВГЕН ОСЦІСЛАВСЬКИЙ
Професійний продавець забезпечення УНС
EUGENE OSCISLAWSKI
Licensed Agent
Ukrainian National Ass'n, Inc.
5 Stable Lane tel./ fax: (908) 782-5451
Flemington,N.J 08822
Email:eugenemaria@patmedia.net

ХРИСТИНА БРОДИН
Професійний продавець забезпечення УНС
CHRISTINE BRODYN
Licensed Agent
Ukrainian National Ass'n, Inc.
2200 Route 10, P.O. Box 280 Parsippany, NJ 07054
Tel. (973) 292-9800 (Ext. 3039) • Fax (973) 292-0800

ARKA COMPANY
Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відеокасети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.
26 First Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 473-3550

Fregata TRAVEL SERVICE, INC.
250 West 57th St.#1211 Phone: (212) 541-5707
New York, NY 10107 Fax: (212) 262-3220
ECONOMY AIRFARES
Львів/Одеса
450 дол.+ tax (round trip)
320 дол.+ tax (one way)
Київ
549 дол.+ tax (round trip)
375 дол.+ tax (one way)
Restrictions Apply

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Найбільший вибір українських книжок.
Замовляйте каталог:
1-866-422-4255
www.ukrainianbookstore.com

ОРКЕСТРА „ЛУНА"
Музика на весілля, забави, фестивалі.
Святкування роковин.
ОЛЕСЬ КУЗИШИН
Тел./Факс: (732) 636-5406
e-mail:dumamuse@aol.com

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

1. Більше ніж 25 років будівельної практики.
2. Говоримо по-англійськи і по-українськи.
3. Забезпечені повністю страхівкою.
4. Будуємо на нашій або на Вашій площі.
5. Високо кваліфіковані працівники.

Будуємо в North Port, Venice, South Venice, Englewood.

ІГОР ГРОНЬ, президент **(941) 270-2413**
ЛЮБОМИР ЛУЖНЯК, заст. президента **(941) 270-2411**

TRIDENT DEVELOPMENT CORPORATION

LAW OFFICES OF
ZENON B. MASNYJ, ESQ.
Від 1983

- Серйозні персональні пошкодження
- Купно, продаж нерухомостей (Real Estate and coop-closings)
- Репрезентування комерційної діяльности
- Securities arbitration
- Розводи
- Заповіти-офіціяльні завірення

157 SECOND AVENUE
NEW YORK, NY 10003
(212) 477-3002
(Тільки за попереднім домовленням)

Друкарня
COMPUTOPRINT Corp.
Established 1972
Clifton, New Jersey
виконує друкарські роботи:

- **книжки** (в твердій і м'якій оправах)
- **журнали** (з експедицією, або без)
- **канцелярійні друки**
- **весільні запрошення** (в укр. і анг. мовах)

Ваші замовлення виконуємо сумлінно, скоро і на час та з 30-літнім досвідом!
973-574-8800
Fax: 973-574-8887
e-mail: computopr@aol.com

Понад 30,000 читачів тижнево читають рекляму у „СВОБОДІ"
ОГОЛОШУЙТЕСЯ!
Оголошення приймаються від понеділка до п'ятниці
Tel.: (973) 292-9800 ext. 3040 • Fax.: (973) 644-9510
E-Mail: svoboda@att.net
Поштою: SVOBODA
2200 Route 10, P.O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

KARPATY
СКОРА ГАРАНТОВАНА ДОСТАВА • FAST GUARANTEED DELIVERY
Export • Import Ltd.
KARPATY TRAVEL
121 Runnymede Road,
Toronto, Ontario Canada M6S 2Y4
1-800-265-7189
в Торонто (416) 761-9105
e-mail: nsemczys@aol.com

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ
ПРОДУКТОВІ НАБОРИ
ЛИСТИ ТА ДОКУМЕНТИ

НАДІЙНО І ШВИДКО до рук адресата в Україну, Польщу та інші держави

ПОДОРОЖНІ ПОСЛУГИ
ВІЗИ • АВІАКВИТКИ
ЗАПРОШЕННЯ до Канади і США
СТРАХУВАННЯ ПОДОРОЖУЮЧИХ

НАЙДЕШЕВШІ МІЖНАРОДНІ ТЕЛЕФОННІ РОЗМОВИ

Пам'ятайте – як посилати, літати, чи телефонувати – то тільки через КАРПАТИ!